

PKS- yhteisöraportti 2|2022

Helsinki

Sisällys

Tämä raportti sisältää pääkaupunkiseutuyhteisesti raportoitavat yhteisöt. Raportissa esitetään kustakin yhteisöstä niiden toimittamien katsausten perusteella vuoden 2022 toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot. PKS-raportti tehdään neljän kuukauden välein.

Yhteenveto omistajaohjauksen tavoitteet.....	1
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS).....	7
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL).....	13
HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.....	17
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy.....	24
Liite 1 HUS katsaus.....	27

PKS-yhteisöraportti 2/2022

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2022:35 ISBN 978-952-386-043-8 (pdf)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

controller Pia Halinen ja erityissuunnittelija Tiina Leinonen

Kuntayhtymien omistajaohjauksen yhteiset tavoitteet vuodelle 2022

KUNTAYHTYMIEN OMISTAJA-OHJAUKSEN YHTEISET TAVOITTEET	HUS Toteuma	HSL Toteuma	HSY Toteuma
<p>1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi</p>	<p>Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen. Ennuste päättyi 136,1 milj. euron alijäämään. Valmistellun säästöohjelman vaikutukset sisältyvät ennusteeseen. Kulusäästöillä haetaan yhteensä 12,1 milj. euron säästöä suhteessa 2022 talousarvioon kolmen osatekijän kautta. Säästöohjelmaan läpi organisaation valittujen kulutilien osalta tavoite on 5 milj. euron säästö, jonka osalta ei olla tavoiteaikataulussa. Säästöjä on toteutunut 3,0 milj. euroa. ICT-kustannusten 5 milj. euron ja tilojen ylläpitoon liittyvien kustannusten 2,1 milj. euron säästötavoitteissa ollaan tavoiteaikataulussa.</p>	<p>HSL on käynnistänyt talouden tasapainottamista pidemmällä tähtäimellä tukevan työn, jonka tavoitteena on yhdessä jäsenkuntien kanssa luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla.</p>	<p>Vuoden 2021 aikana valmisteltiin uuden hankintajärjestelmällä käyttöönottoa, tällä parannetaan hankintojen tehokkuutta. Uusi hankintajärjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2022. Täyttölupamenettelyä tehostettiin ja sillä hallitaan henkilöstömäärän kasvua entistä tehokkaammin. Talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 kiinnitettiin erityisesti huomiota tuottavuuden kehittämiseen tuottavuusohjelman pohjalta. Tuottavuutta haetaan panostusten kohdentamisella ja fokuoimalla tekemistä. Organisaatiota lähdettiin vuonna 2021 muokkaamaan joiltain osin toimintaa tehostavaan suuntaan esim. vesihuollossa. Keväällä 2022 valmistuu uusi strategia 2030. Talouden tasapainotusnäkökulma on vahvasti huomioitu uudessa strategiassa</p>
<p>2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa</p>	<p>Liitteessä 1 on esitetty HUS yhtymätason strategisten mittareiden vuosittaisen tavoitearvot, toteuma-arvot sekä värikoodattu tavoitteen toteutuminen kuukausittain. Mittareita seurataan kuukausittain kuukausiraportoinnin yhteydessä ja poikkeamiin puututaan. Mittareiden toteuma-arvot on esitetty kumulatiivisessa muodossa Maisan käyttöönotto-% tietoa lukuun ottamatta, josta on esitetty kuukausittainen toteuma.</p>	<p>HSL:n organisaatiouudistuksessa 1.4.2022 organisaatioon perustettiin erillinen Strategia-ohjausyksikkö, jonka tehtävänä on erityisesti kehittää strategisten tavoitteiden seuranta, tavoiteasetantaa ja mittaamista. Toimintaympäristössä ei tällä hetkellä ole havaittu sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät HSL:n strategian muuttamista.</p>	<p>Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmissä, jotka myös määrittelevät korjaustoimenpiteet. Strategisia tavoitteita käsitellään myös osavuositarkastuksen yhteydessä HSY:n hallituksessa, jolta tarvittaessa tulee korjaustoimenpiteitä. Muutamien yksittäisten strategisten tavoitteiden seuranta on haastavaa esim. kierrätysaste, koska siihen tarvitaan dataa HSY:n ulkopuolisilta tiedontuottajilta ja he tuottavat dataa noin vuoden viiveellä.</p>

<p>3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä</p>	<p>Hallitus päätti toisesta investointiohjelman tarkistamisesta 9.5.2022 (§ 74). Investointiohjelman tarkistamistarpeet liittyvät lähinnä Jorvin sairaala-alueen rakennusoikeuden kasvattamisesta aiheutuvasta maankäytömaksusta sekä Siltasairaalahankkeen kohonneesta kustannusarviosta sekä tarkennuksesta kustannusten vuosijaksotukseen. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 288 milj. euroa.</p>	<p>PKS-raportointia ja jäsenkuntien raportointia tehdään PKS-yhteisön ja jäsenkuntien pyytämien aikataulujen ja raportointiohjeiden mukaisesti. HSL raportoi PKS-yhteisölle tavoitteiden sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportointiohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Merkittävästä hankkeesta Blominmäen investointi on raportoitu 29.04.2022 HSY hallitukselle; Hankkeen kustannukset nousevat hankesuunnitelman tarkistuksen yhteydessä 2014 arvioidusta. Hankkeen toteutuneet kustannukset 31.3.2022 mennessä ovat yhteensä noin 481 milj. euroa. Ennuste hankkeen kokonaiskustannuksista on noin 511 milj. euroa. Jätevesien kääntöä Blominmäkeen tavoitellaan alkavaksi 31.8.2022 mennessä ja puhdistamon tavoitellaan olevan täysimääräisesti käytössä vuoden 2022 loppuun mennessä. Puhdistamon urakan kokonaisvalmiusaste kustannusennusteeseen verrattuna on noin 94 % (rakennustekniikka 99 %, prosessiputkisto ja -koneisto 90 %, LVI 91 %, automaatio ja instrumentointi 78 % ja sähkö 87 %).</p> <p>Blominmäen projektinjohtourakan prosessin ja LVI:n putkistojen ja koneiden asennukset ovat lähes valmiit. Prosessiputkistoista on asentamatta enää joitain täydentäviä (D < 32 mm) putkisto-osia. Sähkö- ja instrumentointikytkennät ja koestus ovat edenneet hieman odotettua hitaammin, mikä johtaa koestusten haasteelliseen tiivistymiseen seuraavalla vuosineljänneksellä. Työt viemäritunneleissa ovat edenneet yhdessä sovitun aikataulun mukaisesti. Purkutunneli luovutettiin HSY:lle 25.3.2022 ja sen täyttö Suomenojan puhdistetulla jätevedellä aloitettiin 28.3.2022. Tulotunneli luovutettiin HSY:lle 1.4.2022. Työt Malminmäen ja Eestinkallion urakka-alueiden ylemmissä tunneliosuuksissa ja maan päällä jatkuvat. Espoonjoen, Penkkikujan ja Riimukallion kuiluilla on tehty Kalliorakennus-yhtiöiltä kesken jääneitä töitä. Viemärien kääntöurakoiden työt ovat edenneet hyvin Suomenojan puhdistamoalueella ja Riimukalliolla. Friisilän pumppaamon viereltä aloitettu viemäriin pitkä loiva poraus kallion läpi saatiin valmiiksi helmikuussa.</p>
--	---	--	---

Kuntayhtymien omistajaohjauksen yhtymäkohtaiset tavoitteet vuodelle 2022

HUS -KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEET	Toteuma
4. Läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta tuottavuuden kehityksen seuraamiseksi	Tavoitteiden ja mittareiden yksityiskohtaiset toteumatiedot ovat raportissa yhteisön kohdalla. Vuonna 2022 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas oli 2 826 euroa, laskua edelliseen vuoteen – 3,5 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi deflatoituna HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. (Deflatointi: Julkisten menojen hintaindeksi (1,037), kuntayhtymä terveydenhuolto (13.9.2022).
5. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle	HUS-yhtymän VM:n järjestämä lainanottovaltuusinfo oli 31.5.2022. Lainanottovaltuus määrittelee vuoden 2023 investointiohjelman kokonaistason. Lainanottovaltuus oli alun perin vain noin 44 milj. euroa, joka ei mahdollistaisi nykyisten käynnissä olevien investointien jatkamista. Korjauksen jälkeen lainanottovaltuus nousi noin 288 milj. euroon, kun tarve olisi noin 1,3 mrd. euroa. Neuvottelut VM:n kanssa jatkuvat edelleen tämän raportin kirjoittamisajankohtana. Lainanottovaltuudesta lähes puolet on Laakson sairaalan yhteishanke Helsingin kaupungin kanssa.
6. Ylijäämän palautus tehdään samana vuonna kuin ylijäämä kertynyt.	HUSin virkamiehet esittävät yli-/alijäämän käsittelyn periaatteita aina tilikausikohtaisesti, HUSin valtuusto päättää käsittelyn periaatteet.
7. Kunnilla vahva rooli HUS:n strategisten tavoitteiden ja merkittävien kehittämissuunnitelmien suunnittelussa sekä seurannassa.	TAE 2023 valmistelu on käynnissä Helsingin kaupungin, Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUSin talouden yhteistyönä. HUSille osoitettu rahoituskehys on noin 100 milj. euroa alimittainen ja neuvotteluja kehysten suuruudesta on jatkettu 5.10.2022. Mikäli kehykseen ei saada lisärahoitusta, se edellyttää merkittävää säästöohjelmaa ja kipeitä päätöksiä toimipisteverkoston karsimiseksi. Strategisista tavoitteista, toiminnallisista muutoksista sekä merkittävistä kehittämissuunnitelmista on käyty kahdenkeskiset neuvottelut kaikkien hyvinvointialueiden kanssa. Keskustelua käydään myös jatkossa aktiivisesti.

HSL -KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEET	Toteuma
4. Läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta tuottavuuden kehityksen seuraamiseksi	Strategiakauden loppuun katsova tuottavuusohjelma on valmistunut ja tuottavuusohjelman toimenpiteitä tuodaan osaksi toiminnan suunnittelua.
5. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden pitkän aikavälin kasvua edistetään koko HSL:n alueella	Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronavaikutusten johdosta vuoden 2022 aikana.
6. Toiminnassa huomioidaan koko liikennejärjestelmän toimivuus	Liikennejärjestelmäsuunnittelussa tarkastellaan säännönmukaisesti vaikutukset koko liikennejärjestelmään, eri kulkutapoihin ja myös tavaraliikenteeseen. Keskeinen työkalu vaikutusten arvioinnissa on HSL:n ylläpitämä seudun liikenne-ennustemalli. Vuonna 2022 on laadittu seudullisen MAL 2023-suunnitelman luonnoksia HLJ-toimikunnan ja MAL-neuvottelukunnan ohjauksessa ja arvioitu niiden vaikutuksia koko liikennejärjestelmään.
7. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja kehitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa	HSL:n Open MaaSissa lipunmyyntirajapinta on avattu lainsäädännön edellyttämällä tavalla. HSL ylläpitää palvelun toimivuutta ja edistää sen sujuvuutta. Kumppanien kanssa on kartoitettu vuoden aikana kehittämistarpeita mutta erilliset kehitystyöt odottavat vielä lipputilihankkeen konkretisoitumista.

HSY -KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEET	Toteuma
4. Läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta tuottavuuden kehityksen seuraamiseksi	Tuottavuuteen liittyvistä strategisista mittareista on kerrottu kohdassa kuntayhtymille asetettavat tavoitteet ja tuottavuuden nousu 1,5 %.
5. Vesihuollon osalta tavoitteena tulee olla tariffien reaalisten hinnankorotusten välttäminen	Tämän hetken erittäin korkea investointitaso tuo haasteita rahoitukselle ja toisaalta paineita palvelutaksoihin. HSY:n palveluiden tariffit päättää HSY:n hallitus talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Valtavat investointimenot ja velkaantumisen hillintä vaativat maltillisia hinnankorotuksia.
6. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle	<p>Investointitasoa seurataan tarkasti vuosittaisen talous ja toimintasuunnitelman yhteydessä ja viimeisimmässä HSY:n talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 rahoituksesta (Lopullinen TTS 2022-20224) on raportoitu seuraavaa;</p> <p>Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 436 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 227 miljoonalla, josta 59,9 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 897 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä. On tarpeen tarkastella investointimenojen, velkaantumisen ja taksapolitiikan tasapainoa. Nykyisen kaltaisen investointitason jatkuminen tuo merkittävää painetta asiakasmaksujen korotuksille.</p>
7. Kuntayhtymän vuosien 2021 ja 2022 talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 0,5 %:n korvaus. Vuosien 2023 ja 2024 osalta valmistelussa otetaan huomioon 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %:n korvaus.	Peruspääomalla maksettava korvaus on huomioitu talous- ja toimintasuunnitelmissa vuosille 2021-2024. Vuoden 2021 toteutunut korvaus peruspääomasta oli 2,5 miljoonaa euroa. Talous -ja toiminta suunnitelmassa vuodelle 2022 huomioitiin 0,5 % korvaus ja vuodelle 2023 ja 2024 1 % korvaus. Vuodesta 2025 alkaen korko on 1,5 %.
8. Tehostetaan toimenpiteitä vesijohtoverkoston hävikin pienentämiseksi	<p>Aluemitäusjärjestelmän suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönottoon luotu prosessi ja se on jalautettu kaikilla osastoilla.</p> <p>Vuotavuuden hallintatoimenpiteisiin liittyen käynnistetty kartoitus uusista tarkemmista vuodon paikantamismenetelmistä.</p> <p>HSY:n uudessa strategiassa 2030 on listattu toimenpiteitä tähän liittyen mm. se että HSY etsii ja korjaa verkoston vuotokohtia aktiivisesti sekä verkostojen saneeraus.</p>

<p>9. Kehitetään jätteiden sivuvirtojen hyödyntämistä pääkaupunkiseudulla yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa</p>	<p>Jätteiden hyödyntäminen yhteistyökumppanien kanssa: HSY hyödyntää kaikki jätteet yhteistyökumppanien kanssa lukuun ottamatta omana toimintana tehtävää biojätteen käsittelyä, kaatopaikkarakenteissa hyödynnettäviä massoja sekä lähes täysin loppunutta kaatopaikkasijoittamista (yhteistyökumppaneita mm. Vantaan Energia, tuottajayhteisöt, Ekomokumppanit).</p>
--	--

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)

Helsingin kaupungin
omistusosuus

36,2 %

"Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen. Ennuste päättyi 136,1 milj. euron alijäämään. Valmistellun säästöohjelman vaikutukset sisältyvät ennusteeseen. Kulusäästöillä haetaan yhteensä 12,1 milj. euron säästöä suhteessa 2022 talousarvioon kolmen osatekijän kautta. Säästöohjelmaan läpi organisaation valittujen kulutilien osalta tavoite on 5 milj. euron säästö, jonka osalta ei olla tavoiteaikataulussa. Säästöjä on toteutunut 3,0 milj. euroa. ICT-kustannusten 5 milj. euron ja tilojen ylläpitoon liittyvien kustannusten 2,1 milj. euron säästöavoitteissa ollaan tavoiteaikataulussa."

HUSin tehtävänä on tuottaa sen jäsenkuntien ja sairaanhoidopiirin järjestämisvastuuseen kuuluvia erikoissairaanhoidon ja kehitysvammahuollon palveluja sekä huolehtia yliopistolliselle sairaanhoidopiirille säädetyistä muista tehtävistä.

Avainlukuja (milj. euroa)	2022 Ennuste	2022 Talousarvio	2021 Toteuma
Toimintatuotot	2 750	2 921	2 945
Toimintakulut	-2 769	-2 803	-2 810
Toimintakate	-19	118	135
Tilikauden yli-/alijäämä	-136	0	15
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	99,3	104,2	104,8
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	54,0	54,6	51,5
Vuosikate/poistot (%)	-29,7	100,0	113,6
Avainlukuja (milj. euroa)	1-3 /2022 Toteuma	2021 Toteuma	Muutos
Kassavarat	146	183	-37
Investoinnit	118	250	-132
Oma pääoma	286	391	-105
Pitkäaikaiset velat	726	716	10
Taseen loppusumma	1 667	1 695	-28

Hallitus

Puheenjohtaja: Rautava Risto

Varapuheenjohtaja: Veltheim Erik

Jäsenet: Kerola Hannele, Gilbert Olga, Kasonen Mika, Kokko Annika, Wickström Henrik, Vuorjoki Anna, Taipale Ilkka, Vesikansa Sanna, Muurinen Seija, Karinoja Erkki, Eskola Tapani, Soininvaara Osmo, Noro Tiina, Böhling Tom, Reijula Kari

Varajäsenet: Hyvärinen Maritta, Heinonen Santeri, Korhonen Oskari, Rätty Virpi, Karhunen Timo, Linros Jüri, Rehn-Kivi Veronica, Kaajakari Antti, Rantanen Mimi, Leinonen Maarit, Saranpää Timo, Virkkunen Laura, Nuutinen Annina, Honkanummi Eeva, Kärkkäinen Pekka, Hämäläinen Esa, Rauhala Kirsi

Toimitusjohtaja: Bergendahl Matti

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Lähetteet

Ennalta suunniteltua kiireetöntä hoitoa koskevien elektiivisten lähetteiden määrä (220 696) kasvoi 1,6 % edellisvuodesta. Vuoden 2022 tammi-elokuussa oli yksi arkipäivä enemmän, kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana, arkipäiväoikaistuna lähetemäärän kasvu oli + 1,0 %. Keskimäärin tammi-elokuun jokaisena arkipäivänä HUSiin saapui noin 1 315 elektiivistä lähetettä. Lähetemäärissä havaittiin heinäkuun jälkeen virheellisesti raportoitu liiallinen kasvu alkuvuoden osalta. Sikiöseulonnan lähetteet olivat virheellisesti mukana vuoden 2022 lukumäärissä. Syyskuusta lähtien ko. lähetteet ovat jälleen automaattisesti suodatettu (vuoden 2021 tapaan) pois lähetemäärän kokonaisluvun raportoinnista, niiden poikkeavan luonteen vuoksi. Raportointijärjestelmissä ko. lähetteiden vaikutusta ei ole vielä eliminoitu tammi-elokuun luvuista (9 016 lähetettä), jolloin ne toistaiseksi näyttävät harhaanjohtavasti kokonaisuutena 229 712 / +5,7 % tammi-elokuulta.

Hoitoonpääsy

Huhtikuun alussa HUSissa astui voimaan uusi ohje Jonottamisen syy -koodien käytöstä, kun potilas odottaa kiireetöntä erikoissairaanhoidon hoitoa. Hoitoa odottavista potilaista voidaan jatkokossa erotella avohoitoa (poliklinikkajono), päiväkirurgiaa ja osastohoitoa (osastojono) odottavat potilaat, mutta lisäksi myös hoidon tarpeen arviointia odottavat potilaat. Hoidon tar-

peen arviointia odotti elokuun lopussa yhteensä 27 604 potilasta (7/2022 26 494 potilasta). Jonottamisen syy -koodin 'Hoidon tarpeen arviointi (A)' laaja käyttöönotto 1.4.2022 on vaikuttanut kiireettömään polikliiniseen tutkimukseen ja hoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärään tilastoissa ja tiedonkeruissa. Hoitoa odottavien potilaiden määrä on muutoksen johdosta odotetusti laskenut. Aiemmin 'Hoidon tarpeen arviointi A' -jonottamisen syy -koodin käyttö oli vähäistä, jolloin hoidon tarpeen arviointia odottavat potilaat lukeutuivat pääsääntöisesti hoitoa odottavien potilaiden tiedonkeruuseen, ja kolmen kuukauden aikarajan ylittäneet potilaat sekoittuivat tilastoinnissa alle kuusi kuukautta hoitoa odottaneisiin potilaisiin. Aiemmin potilaiden ensikäyntien ajanvarauksen yhteydessä on käytetty pääsääntöisesti jonottamisen syy -koodia 'Sairaalan resurssit (0)'. Myös odotusajan mediaanin kasvua selittää osaltaan hoidon tarpeen arvioinnin käyttöönotto. Iso osa avohoitoa odottavista potilaista on siirtynyt Hoidon tarpeen arviota odottavien luokkaan, jolloin odotusajan mediaaniin jää jäljelle enemmän leikkausta odottavia potilaita, ja mediaani nousee. Muutoksen tarkoituksena on ollut potilaiden terveydenhuoltolain mukaisten oikeuksien turvaaminen ja tietotoimitusten yhdenmukaistaminen lain ja sitä tukevien ohjeistusten kanssa.

Palvelutuotanto

Tammi-elokuussa omanpalvelutuotannon vertailukelpoinen volyyymi alitti talousarvion sisältämän suunnitelman - 8,9 % ja väheni - 4,5 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Erikoissairaanhoidossa hoidettiin 471 235 potilasta tammi-elokuussa. Määrä kasvoi 1,2 % edellisestä vuodesta. Tästä jäsenkuntien potilaita oli yhteensä 437 252.

Tammi-elokuussa sairaanhoidollisen palvelutuotannon muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus oli 124,4 milj. euroa ja se alitti talousarvion 25,8 milj. eurolla (- 17,2 %). Edelliseen vuoteen verrattuna laskua oli 14,2 milj. euroa (- 10,2 %). Muiden sairaanhoitopiirien laskutus oli 55,2 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna muiden sairaanhoitopiirien laskutus väheni 4,9 milj. euroa (- 8,2 %).

Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus

Jäsenkuntien maksosuudet (milj. eur)	Toteuma 1-8/2022	Talousarvio 1-8/2022	Poikkeama -%
Espoo	189,7	203,5	-6,7
Helsinki	428,8	485,6	-11,7
Vantaa	166,2	178,1	-6,7
Kaikki jäsenkunnat yhteensä	1 184,3	1 300,9	-9,0

Edelliseen vuoteen verrattuna jäsenkuntien maksuosuuslaskutus laski tammi-elokuussa - 1,3 % (15,2 milj. eurolla). Hoidettujen eri erikoissairaanhoidon potilaiden lukumäärä kasvoi tammi-elokuussa jäsenkuntien osalta 0,6 %. Toteumaluvut raportoidaan sekä kuluvaan että edellisen vuoden osalta laskutuskauten mukaisesti, mikä on poistanut mahdollisen takautuvasti, esim. diagnoosien tarkentuessa ja muuttuessa, tapahtuvan laskutuksen vaikutuksen raportoinnissa. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 116,6 milj. eurolla (- 9,0 %).

Vuosiennusteen osalta on huomioitava, että luvut eivät sisällä tilikauden alijäämän kattamisen osuutta. Tammi-heinäkuun pohjalta laadittu vuosiennuste päättyy 136,1 milj. euron alijäämään.

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

- Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi.

Tavoitteen toteutuminen

- Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen. Ennuste päättyi 136,1 milj. euron alijäämään. Valmistellun säästöohjelman vaikutukset sisältyvät ennusteeseen. Kulusäästöillä haetaan yhteensä 12,1 milj. euron säästöä suhteessa 2022 talousarvioon kolmen osatekijän kautta. Säästöohjelmaan läpi organisaation valittujen kulutilien osalta tavoite on 5 milj. euron säästö, jonka osalta ei olla tavoiteaikataulussa. Säästöjä on toteutunut 3,0 milj. euroa. ICT-kustannusten 5 milj. euron ja tilojen ylläpitoon liittyvien kustannusten 2,1 milj. euron säästöavoitteessa ollaan tavoiteaikataulussa.
- Päivitettyyn ennusteeseen on sisällytetty vuodenvaihteen 2022/2023 keskeneräisten hoitokasojen laskutusta noin 11 milj. euroa, perustuen siihen, että hoitokasot tullaan kattamaan vuodenvaihteessa maksajatahon muuttuessa.
- Seuraava ennuste laaditaan tammi-syyskuun 2022 toteumatietoihin perustuen ja se valmistuu marraskuun alkupuolella.

- Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa.

Tavoitteen toteutuminen

- Liitteessä 1 on esitetty HUS yhtymätason strategisten mittareiden vuositaso tavoitearvot, toteuma-arvot sekä värikoodattu tavoitteen toteutuminen kuukausittain. Mittareita seurataan kuukausittain kuukausiraportoinnin yhteydessä ja poikkeamiin puututaan. Mittareiden toteuma-arvot on esitetty kumulatiivisessa muodossa Maisan käyttöönotto-% tietoa lukuun ottamatta, josta on esitetty kuukausittainen toteuma.

- Tavoitetta ei ole saavutettu seuraavista:
 - Maisa 15D-kyselyn täyttömäärä
 - Maisan käyttöönotto-%
 - Sähköisten palveluiden osuus (eKäynnit)

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä.

Tavoitteen toteutuminen

- HUS-raportoi säännöllisesti investointien toteumaa sekä investointiohjelman valmistelua HUS Strato -kokouksissa.
- HUSin hallitus on päättänyt HUS-kuntayhtymän säästöohjelmasta vuodelle 2022. Investointiohjelmaan kohdistuva osuus on 12 485 t€.
- Hallitus päätti 28.2.2022 (§ 26) vuosien 2022–2025 investointiohjelman tarkastamisesta. Keskeisin tarve investointiohjelman tarkistamiseen johtuu siitä, että rakennushankkeet alittivat vuoden 2021 määrärahavarausten ja hankkeiden toteuttamatta jääneet osuudet siirtyvät myöhäisemmille vuosille. Osa hankkeiden kustannusarvioista tarkentui tarvittavaa määrärahavarausta pienentäen, osa kasvattaen. Vuoden 2022 investointien kokonaismäärää ei muutettu.
- Hallitus päätti toisesta investointiohjelman tarkistamisesta 9.5.2022 (§ 74). Investointiohjelman tarkistamistarpeet liittyvät lähinnä Jorvin sairaala-alueen rakennus- ja saneeraus- ja kunnossapitotöiden aiheuttavasta maankäyttömaksusta sekä Siltasairaalahankkeen kohonneesta kustannusarviosta sekä tarkennuksesta kustannusten vuosijaksotukseen. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 288 milj. euroa.

4. Tuottavuuden nousu vähintään 1 % / vuosi
- läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta
 - tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa koronavaikutusten johdosta myöhemmin erikseen.

Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1 %

Tavoitteen toteutuminen

Mittarit:

4. 1.

a) Yksiköille asetettiin yhteensä 19,8 milj. euron tuottavuustavoitteet. Yksiköt ovat raportoineet hankkeiden edistymisestä yksikkökohtaisissa seurantakokouksissa. Tuottavuusohjelmaan sisältyvien hankkeiden osalta ollaan tavoitteessa 1–8/2022 tilanteessa.

b) Toimintavuoden investointien ennustetaan toteutuvan budjettivarausten mukaisesti. Tammi-elokuussa investointeja toteutui 116,7 milj. euroa (TA 2022 146,0 milj. euroa). Säästöohjelman myötä investointeihin kohdistuu 12,5 milj. euroa. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275,2 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 287,7 milj. euroa.

4.2.

Vuonna 2022 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas oli 2 826 euroa, laskua edelliseen vuoteen – 3,5 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi deflatoituna HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. (Deflatointi: Julkisten menojen hintaindeksi (1,037), kuntayhtymä terveydenhuolto (13.9.2022).

4.3.

Tammi-elokuussa oman palvelutuotannon vertailukelpoinen volyyymi alitti talousarvion -8,9 % ja väheni -4,5 % edelliseen vuoteen verrattuna. HUSissa työskenteli elokuun lopussa 26 472 henkilöä, mikä oli 2 050 vähemmän, kuin talousarviossa ennakoitiin (-7,2 %) ja 339 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna (-1,3 %). Palvelutuotantoa on sotkenut merkittävästi edelleen jatkunut koronapandemia sekä ylityö- ja vuorovaihtokiellot ja lakot.

4.4.

Mittariarvo saadaan kerran vuodessa.

Hoitovelan pienentäminen

Mittarit:

1.

Hoitoonpääsyä osastolle odottavia potilaita > 6 kk potilaita oli 8/2022 tilanteessa 4 619 potilasta, kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan oli 77,8 %. Polikliniseen hoitoon odottavia potilaita > 6 kk oli 8/2022 tilanteessa 2 814, jossa kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan 53,6 %.

2.

Huhtikuussa jonottaneiden raportointikäytäntöä muutettiin. Uudeksi raportoitavaksi ryhmäksi otettiin hoidon tarpeen arviointia odottavat. Elokuussa hoitotakuu toteutui osastojonon osalta 78,7 %: sesti ja poliklinikkahoidon osalta 82,4 %: sesti.

Osastohoitoon odottavien kokonaismäärä oli 21 646, joista > 180 vrk odottaneita oli 4 619 potilasta, +28,1 % vrt. ed.v. elokuussa kaikkien hoitoa odottavien potilaiden odotusajan

mediaani oli 79 vuorokautta (osastohoito tai päiväkirurgia 86 vuorokautta, avohoito 71 vuorokautta).

Lähetteen käsittely on myös hidastunut, lähetteen käsittelyaika > 21 vrk. oli 6 565 lähetettä, kasvua edelliseen vuoteen 84,7 %. Hoidon tarpeen arviointi odottavia potilaita oli elokuun lopussa 27 604.

Asiakaskeksyyden lisääminen

Mittarit:

1.

NPS indeksi tammi-elokuussa on ollut päivystyksissä ja psykiatriassa 56 (tavoite 50) sekä muissa hoitoyksiköissä 82,5 (tavoite 70).

5. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle
- selvitettävä investointiohjelman suurimpien hankkeiden osalta vaihtoehtoisia toteuttamis- ja rahoitusmuotoja ja sisällytettävä vaihtoehtotarkastelu hankesuunnitelmaan ja arvioitava mahdollisuuksia toimintatapojen muutoksiin (mm. etävastaanotot).

Tavoitteen toteutuminen

- HUS-yhtymän VM:n järjestämä lainanottovaltuusinfo oli 31.5.2022. Lainanottovaltuus määrittelee vuoden 2023 investointiohjelman kokonaistason. Lainanottovaltuus oli alun perin vain noin 44 milj. euroa, joka ei mahdollistaisi nykyisten käynnissä olevien investointien jatkamista. Korjauksen jälkeen lainanottovaltuus nousi noin 288 milj. euroon, kun tarve olisi noin 1,3 mrd. euroa. Neuvottelut VM:n kanssa jatkuvat edelleen tämän raportin kirjoittamisajankohtana. Lainanottovaltuudesta lähes puolet on Laakson sairaalan yhteishanke Helsingin kaupungin kanssa.

6. Ylijäämän palautus tehdään samana vuonna kuin ylijäämä kertynyt.
- tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa koronavaikutusten johdosta myöhemmin erikseen.

Tavoitteen toteutuminen

- HUSin virkamiehet esittävät yli-/alijäämän käsittelyn periaatteita aina tilikausikohtaisesti, HUSin valtuusto päättää käsittelyn periaatteet.

7. Kunnilla vahva rooli HUS:n strategisten tavoitteiden ja merkittävien kehittämishankkeiden suunnittelussa sekä seurannassa.

Tavoitteen toteutuminen

- TAE 2023 valmistelu on käynnissä Helsingin kaupungin, Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUSin talouden yhteistyönä. HUSille osoitettu rahoituskehys on noin 100 milj. euroa alimittainen ja neuvotteluja kehyksen suuruudesta on jatkettu 5.10.2022. Mikäli kehykseen ei saada lisärahoitusta, se edellyttää merkittävää säästöohjelmaa

ja kipeitä päätöksiä toimipisteverkoston karsimiseksi. Strategisista tavoitteista, toiminnallisista muutoksista sekä merkittävistä kehittämishankkeista on käyty kahdenkeskiset neuvottelut kaikkien hyvinvointialueiden kanssa. Keskustelua käydään myös jatkossa aktiivisesti.

Tuloskehitys

Toimintatuotot: Toimintatuotot yhteensä alittivat tammi-elokuussa talousarvion 8,9 % (174,3 milj. euroa) ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 8,5 % (165,8 milj. euroa). Muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus (124,4 milj. euroa) toteutui 25,8 milj. euroa (- 17,2 %) talousarviota pienempänä. Muiden maksajien talousarvion toteutumisessa on jatkuvaa epävarmuutta, koska vaativien erityistason hoitojen laskutuksen suuruus yhteensä ja erityisesti kohdentuminen eri maksajille vaihtelee kuukausittain ja vuosittain. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 116,6 milj. euroa (- 9,0 %) ja väheni edellisen vuoden toteumasta - 1,3 % (15,2 milj. euroa). Myyntituotot sairaanhoidollisesta toiminnasta jäsenkunnilta on toteutunut 33,4 milj. euroa (15,5 %) talousarviota pienempänä. Diagnostiikkakeskuksen covid-19 testauksen tuotot jäivät noin 28 milj. euroa talousarviosta. STM on myöntänyt HUS Apteekille 20 milj. euron avustuksen vuodelle 2022 valtakunnallisiin covid-19- lääkkeiden hankinta-, varastointi- ja jakelutehtäviin. Myönnetystä avustuksesta kirjattiin elokuulle 3,7 milj. euron tulo- ja menokirjaus.

Laskutuksen alitus johtuu osittain siitä, että vuodenvaihteessa keskeneräiset hoitajaksot katkaistiin poikkeuksellisesti laskutukseen suoriteperusteisesti vuodelle 2021 laskutusjärjestelmävaihdoksen vuoksi. Tätä laskutusta oli yhteensä 19,5 milj. euroa, josta jäsenkuntien maksuosuuteen kohdistui 12,9 milj. euroa ja muihin maksajiin 6,6 milj. euroa.

Leikkaustoimenpiteitä on jouduttu peruuttamaan noin 2 800 kappaletta kevään hoitajalakon sekä ylityö- ja vuoronvaihtokieltojen aikana, vaikutus näkyy erityisesti klassisissa DRG-tuotteissa ja DRG-O-tuotteissa. Klassiset DRG-tuotteet vaativat raskasta vuodeosastohoitoa 3-vuorotyönä. Tässä ryhmässä myös paljon myyntiä ulkokunnille, joten vaikutukset ovat nähtävissä myös ulkokuntamyynnissä.

Lakon vaikutusta toimintatuottoihin voidaan arvioida myös viikkokohtaisella laskutuksella. Lakkoviikkoina (vkot 14–15) jäsenkunnan maksuosuuteen kuuluvan HUSin oman erikoissairanhoidon palvelutuotannon poikkeama normaalitoiminnasta oli noin -28,9 milj. euroa. Lakon lisäksi on ollut voimassa ylityö- ja vuoronvaihtokielto. Huhtikuun lakon ja sitä seuranneen tuotannon aleneman vaikutus HUSin toimintatuottoihin on arviolta -42,1 milj. euroa.

Koronaepidemian seurauksena elektiivistä toimintaa on pyritty siirtämään mahdollisimman paljon etävastaanottoina to-

teutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Somatiikan osalta sähköisten palvelujen laskutus (10,6 milj. euroa) väheni edelliseen vuoteen verrattuna – 18,5 % ja etävastaanottojen lukumäärä (41 869 kpl) väheni – 18,3 %. HUS Psykiatriassa on käytössä oma tuotteistusmalli (toimenpidekirjauksiin perustuva tuotteistus), josta ei tällä hetkellä valitettavasti ole saatavissa vastaavia laskutustietoja edellisen vuoden osalta. Kuluvan vuoden tammi-elokuun osalta psykiatrian etävastaanottojen (168 800 kpl) laskutus oli noin 38,5 milj. euroa. Jolloin kasvua edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta arvioidaan karkeasti tulleen noin 1,9 % koko-naislaskutuksen osalta, mutta – 11,6 % laskua ko. palvelutoimintojen lukumäärissä. HUSin ekäyntien (somatiikka ja psykiatria yhteensä) osuus tammi-elokuussa 2022 oli 19,0 %.

Toimintakulut alittivat tammi-elokuussa talousarvion 3,6 % (67,5 milj. euroa) ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 2,7 % (50,4 milj. euroa). Kululajikohtaisesti tarkasteltuna henkilöstökulut alittivat talousarvion 36,1 milj. euroa (3,5 %). Palvelujen ostot alittivat talousarvion 22,9 milj. euroa (5,4 %). Tarvikekulut alittivat talousarvion 4,5 milj. euroa (1,3 %). Poistot ja arvonalentumiset alittivat talousarvion 1,0 milj. euroa (1,4 %). Työvoiman vuokrauksesta aiheutuvat kulut ylittivät talousarvion 4,0 milj. euroa (19,2 %) ja kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,8 milj. euroa (8,1 %). Sairaanhoidon alueiden henkilöstömäärä on 264 henkilöä pienempi kuin edellisenä vuotena ja 950 henkilöä pienempi kuin talousarvio. Huhtikuun lakan sekä ylityö- ja vuoronvaihtokiellon vaikutus toimintakuluihin oli n. -12,4 milj. euroa, josta henkilöstökulujen osuus oli n. -9,6 milj. euroa. ICT-palvelut ylittivät talousarvion 4,2 milj. euroa (3,7 %) ja kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 7,6 milj. euroa (6,9 %). Sote-ICT hankkeen kuluihin perustuvaa avustustuottoa on +3,4 milj. euroa. Hankkeen kulut tai avustustuotot eivät ole mukana talousarviossa. Valtionvarainministeriö myönsi Sote-ICT Muutoshankkeelle lisärahoitusta 25.8.2022 4,65 milj. euroa. HUS-kuntayhtymälle ja HUS-yhtymälle on myönnetty yhteensä 12,6, milj. euroa rahoitusta. Diagnostiikka-keskuksen covid-19 testauksen ja analytiikan palveluostot ovat toteutuneet noin 31 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Tammi-elokuussa tilikauden tulos oli 105,6 milj. euroa alijäämäinen (TA -0,9 milj. euroa) eli tulos alitti talousarvion 104,7 milj. euroa ja edellisvuoden tuloksen 112,1 milj. euroa. Tulosta heikensivät aiemmin kuvattu keskeneräisten hoitajaksien käsittely vuodenvaihteessa – 19,5 milj. euroa sekä lakko, ylityö- ja vuoronvaihtokiello -29,7 milj. euroa. Vastaavasti sitä paransi Kiinteistö Oy Keravan Isonkiventie 8:n osakekannan myynnistä maaliskuulle kirjattu 7,7 milj. euron myyntivoitto.

Tammi-elokuussa sitovat nettokulut alittivat talousarvion 0,9 % (11,9 milj. euroa) mutta kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 8,1 % (96,9 milj. euroa). Toimintakulut alittivat talousarvion 67,5 milj. euroa, mutta muun sairaanhoidollisen toiminnan

myyntituotot jäivät talousarviosta 64,7 milj. euroa ja maksutuotot 8,3 milj. euroa. Kasvun edelliseen vuoteen selittävät suurelta osin edellisvuonna alkuvuodesta kirjattu ja myöhemmin purettu rajatestausjaksotus (61,3 milj. euroa ajalla 1–6/2021) ja toukokuulle 2021 kirjattu VM:n 51,8 milj. euron covid-19-avustus.

Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammiheinäkuun toteumatietoihin perustuen. Ennuste päättyy 136,1 milj. euron alijäämään ja sitovien nettokulujen 0,7 % eli 14,8 milj. euron talousarvioylitykseen. Toimintatuotot alittavat talousarvion 5,8 % / 170,5 milj. euroa ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 6,6 % / 194,6 milj. euroa. Toimintakulut alittavat talousarvion 1,2 % / 33,6 milj. euroa ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 1,4 % / 40,5 milj. euroa.

Ennusteessa toimintatuotot pienenevät 64,1 milj. euroa ja toimintakulut 6,1 milj. euroa edellisestä ennusteesta, ja tulostenuste heikentyi 57,8 milj. euroa. Sitovat nettokulut kasvoivat 8,8 milj. euroa edellisestä ennusteesta.

Päivitettyyn ennusteeseen on sisällytetty vuodenvaihteen 2022/2023 keskeneräisten hoitajaksien laskutusta noin 11 milj. euroa, perustuen siihen, että hoitajaksot tullaan katkaisemaan vuodenvaihteessa maksajatahon muuttuessa.

Seuraava ennuste laaditaan tammi-syyskuun 2022 toteumatietoihin perustuen ja se valmistuu marraskuun alkupuolella.

Investoinnit

HUS hallitus päätti 28.2.2022 (§ 26) vuosien 2022–2025 investointiohjelman tarkastamisesta. Keskeisin tarve investointiohjelman tarkistamiseen johtuu siitä, että rakennushankkeet alittivat vuoden 2021 määrärahavarausten ja hankkeiden toteuttamatta jääneet osuudet siirtyvät myöhäisemmille vuosille. Osa hankkeiden kustannusarvioista tarkentui tarvittavaa määrärahavarausta pienentäen, osa kasvattaen. Vuoden 2022 investointien kokonaismäärää ei muutettu.

Hallitus päätti toisesta investointiohjelman tarkistamisesta 9.5.2022 (§ 74). Investointiohjelman tarkistamistarpeet liittyvät lähinnä Jorvin sairaala-alueen rakennusoikeuden kasvatamisesta aiheutuvasta maankäyttömaksusta sekä Siltasairaalahankkeen kohonneesta kustannusarviosta sekä tarkennuksesta kustannusten vuosijaksotukseen. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 288 milj. euroa.

Investoinnit (milj. euroa)	TA 2022	TOT 1-8/2022	TA 1-8/2022	Poikkeama milj. €
Rakennukset	202,6	92,5	115,0	-22,6
Laitteet	46,5	12,1	10,0	2,1
Tietojärjestel- mät	34,6	12,1	17,0	-4,9
Osakkeet ja osuudet	4,0	0,0	4,0	-4,0
Yhteensä	287,7	116,7	146,0	-29,3

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Varautumisen ja riskienhallinnan tarkoitus on varmistaa toiminnalliset perusedellytykset, jotta HUS voi toimia tehokkaasti sekä tuottavasti ja toiminnan jatkuvuus voidaan turvata. HUSin on yhteiskunnallisesti turvallisuuskriittisenä toimijana kyettävä varmistamaan toimintansa jatkuvuus kaikissa tilanteissa. Tavoite on, että HUS antaa laadukasta, turvallista ja vaikuttavaa hoitoa potilaille perustehtävänsä ja tavoitteidensa mukaisesti. Varautuminen ja riskienhallinta on määritelty yhtymän keskeisissä toimintaohjeissa. Nämä toiminnot on kytketty yhtymätasolla ja tulosyksiköissä osaksi toiminnan ja talouden suunnittelu-, toteutus- ja seurantaprosesseja. Varautumisesta, riskeistä ja riskienhallinnan tilanteesta raportoidaan talousarviossa, osavuositarkastuksissa sekä tilinpäätöksessä ja tarvittaessa erilliskatsauksin.

Tarkastelujaksolla riskianalyysit toteutettiin taloushallinnon asettaman vuosikellon mukaisesti HUSin sähköisessä riskienhallintajärjestelmässä (HUS-riskit). Toiminnalliset muutokset ja toimintaympäristön epävarmuustekijät (mm. koronapandemia, geopoliittinen tilanne, yhteiskunnalliset jännitteet) sekä talouden ja tuottavuuden haasteet nousivat analyysissä korostetusti esille. Merkittäviä epävarmuustekijöitä nähtiin sisältyvän sote-uudistukseen, poliittiseen päätöksentekoon ja lainsäädäntöön. Sisäisiä riskejä tunnistettiin erityisesti henkilöstön saatavuuteen, keskeisiin toimintaprosesseihin, hankkeisiin ja investointeihin, tietojärjestelmien toimintaan ja huoltovarmuuteen liittyen.

HUSin riskienhallintatoimi valmisteli strategisen riskitiedon päivitykset tulosalueiden ja -yksiköiden tekemien arviointien pohjalta. Riskit, niihin varautumis- ja hallintatoimenpiteet käsiteltiin organisaatiolaajuisesti samalla ennakkoiden tulevan talousarviokauden riskejä. Nämä raportoitiin erillisinä riskiprofiileina ja hallintatoimet käsiteltiin toimintaohjelmien päivityksissä. Riskiprofiilit ovat julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n 7k nojalla salassa pidettäviä. Riskienhallinnan toimenpiteet tullaan huomioimaan myös tulevaisuuden toimintasuunnitelmissa. Riskienhallintakulttuuria ja -osaamista kehitettiin tarkastelujaksolla muun muassa uudistamalla ohjeistusta sekä valmistelemalla riskienhallinnan verkkokurssit (yleiskoulutus koko henkilöstölle sekä johdon syventävä koulutus).

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Helsingin kaupungin omistusosuus

52,10 %

"Samaan aikaan energian hintojen raju nousu kasvattaa liikennöinnin operointikustannuksia. Arvion mukaan operointikustannukset ovat yhteensä 532 milj. euroa ja ylittää talousarvion 16 milj. eurolla. Operointikustannusten ylittyessä myös yhtymäkokouksen hyväksymä sitova toimintakuluarvio ylittyy. Sitovan kuluerän ylittyessä HSL valmistelee lokakuussa HSL:n hallitukselle talousarvion muutosesityksen, joka viedään edelleen yhtymäkokouksen päätettäväksi."

HSL:n tehtävänä on suunnitella ja järjestää toimialueensa joukkoliikennekokonaisuus ja edistää sen toimintaedellytyksiä, vastata Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta, vastata toimialueensa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta, hyväksyä toimialueellaan noudatettava joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmä sekä liikenteen taksat, vastata matkalippujen tarkastuksesta, päättää ja hankkia toimialueensa bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunaliikennepalvelut sekä huolehtia muista viranomaiselle säädetyistä tehtävistä.

Avainlukuja (milj. euroa)	2022 Ennuste	2022 Talousarvio	2021 Toteuma
Toimintatuotot	790	755	733
Toimintakulut	--746	-731	-706
Toimintakate	44	24	27
Tilikauden yli-/alijäämä	26	7	10
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	106,0	103,3	103,9
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	3,1	3,2	3,4
Vuosikate/poistot (%)	242,6	137,8	161,1
Avainlukuja (milj. euroa)	1–8/2022 Toteuma	2021 Toteuma	Muutos
Kassavarat	94	74	20
Investoinnit	8	12	-4
Oma pääoma	14	18	-4
Vieras pääoma yhteensä	177	150	27
Taseen loppusumma	190	168	22

Hallitus

Puheenjohtaja: Pajula Matias

Varapuheenjohtaja: Sauri Pekka

Jäsenet: Brax Saara, Halava Heli, Kauppila Elina, Kauppinen Sirpa, Laiho Mia, Liukkonen Pasi, Månsson Björn, Outinen Maria, Pitkänen Tuulia, Korpinen Sini, Rokkanen Sakari, Rydman Sampsa

Varajäsenet: Hämäläinen Sanna, Karhu Jessica, Salmi Lilli, Birjulini Yuri, Haaja Ilpo, Savuoja Tuure, Oila Kimmo, Makkonen Teija, af Hällström Nina, Myller Pertti, Nieminen Pekka, Jokinen Juho, Passi Kauko, Angelvo-Riipinen Reetta

Toimitusjohtaja: Nykänen Mika

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Matkustajamäärät joukkoliikenteessä ovat edelleen kasvaneet, mutta matkustaminen joukkoliikenteessä jää ennusteen mukaan edelleen noin 24 % alle vuoden 2019 tason. HSL arvio nousijamäärien jäävän kuluvana vuonna 304 milj. nousuun, joka on lähellä talousarviossa arvioitua nousijamäärää (TA 306 milj. nousijaa).

Lipputuloiissa näkyy talousarviota positiivisempi kehityskulku ja lipputulot arvioidaan kertyvän 309 milj. euroa, kun talousarviossa on varauduttu 298 milj. euron lipputuloihin.

Valtiontukia arvioidaan saatavan hieman talousarviossa arvioitua enemmän. Tiedossa olevat tuet eivät kuitenkaan riitä kattamaan rahoitusvajetta, joka syntyy, kun lipputulot jäävät edelleen arvion mukaan noin 73 milj. euroa jälkeen koronapandemiaa edeltävästä tasosta.

Samaan aikaan energian hintojen raju nousu kasvattaa liikennöinnin operointikustannuksia. Arvion mukaan operointikustannukset ovat yhteensä 532 milj. euroa ja ylittää talousarvion 16 milj. eurolla. Operointikustannusten ylittyessä myös yhtymäkokouksen hyväksymä sitova toimintakuluarvio ylittyy. Sitovan kuluerän ylittyessä HSL valmistelee lokakuussa HSL:n hallitukselle talousarvion muutosesityksen, joka viedään edelleen yhtymäkokouksen päätettäväksi.

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

1. Jäsenkuntien talouden tasapainotstarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi.

Tavoitteen toteutuminen

HSL on käynnistänyt talouden tasapainottamista pidemmällä tähtäimellä tukevan työn, jonka tavoitteena on yhdessä jäsenkuntien kanssa luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. HSL on pyytänyt omistajakuntia nimeämään johdon edustajia työtä ohjaavaan ohjausryhmään. Tavoitteena on saada ensimmäisen vaiheen työ päätökseen ja johtopäätökset valmiiksi ensimmäisellä kvartaalilla vuonna 2023. Mahdollinen jatkotyö määritellään yhteisen tilannekuvan muodostamisen ja omistajakuntien kanssa käytävän keskustelun jälkeen.

2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaa-dittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa.

Tavoitteen toteutuminen

HSL:n organisaatiouudistuksessa 1.4.2022 organisaatioon perustettiin erillinen Strategia-ohjausyksikkö, jonka tehtävänä on erityisesti kehittää strategisten tavoitteiden seuranta, tavoiteasetantaa ja mittaamista. Toimintaympäristössä ei tällä hetkellä ole havaittu sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät HSL:n strategian muuttamista. Toimintaympäristössä on kuitenkin muutostekijöitä, esimerkiksi muuttokehityksessä ja liik-kumistavoissa, jotka edellyttävät jatkuvaa seuranta. Yleinen taloudellinen tilanne ja mahdollinen taantuma ovat suurimmat riskitekijät.

HSL:n hallitus arvioi toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tuloskortissa HSL:lle asetettujen tavoitteiden saavuttamista säännöllisesti osavuosikatsausraportoinnin yhteydessä. Akuuttia tilannetta seurataan myös kuukausittain normaalin kuukausiraportoinnin yhteydessä.

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä.

PKS-raportointia ja jäsenkuntien raportointia tehdään PKS-yhteisön ja jäsenkuntien pyytämien aikataulujen ja raportointiohjeiden mukaisesti. HSL raportoi PKS-yhteisölle tavoitteiden sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportointiohjeiden mukaisesti.

4. Läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta tuottavuuden kehityksen seuraamiseksi

Tavoitteen toteutuminen

Strategiakauden loppuun katsova tuottavuusohjelma on valmistunut ja tuottavuusohjelman toimenpiteitä tuodaan osaksi toiminnan suunnittelua.

5. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden pitkän aikavälin kasvua edistetään koko HSL:n alueella

Tavoitteen toteutuminen

Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronavaikutusten johdosta vuoden 2022 aikana.

6. Toiminnassa huomioidaan koko liikennejärjestelmän toimivuus

Tavoitteen toteutuminen

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa tarkastellaan säännömukaisesti vaikutukset koko liikennejärjestelmään, eri kulkutapoihin ja myös tavaraliikenteeseen. Keskeinen työkalu vaikutusten arvioinnissa on HSL:n ylläpitämä seudun liikenne-ennustemalli. Vuonna 2022 on laadittu seudullisen MAL 2023-suunnitelman luonnoksia HLJ-toimikunnan ja MAL-neuvottelukunnan ohjauksessa ja arvioitu niiden vaikutuksia koko liikennejärjestelmään.

Liikenne-ennustemallia hyödynnetään myös joukkoliikenteen linjastosuunnittelussa sekä tariffien ja hinnoittelun arvioinnissa. Tarkasteluissa niin ikään arvioidaan vaikutuksia koko liikennejärjestelmään ja kulkumuotomuutoksiin.

Operatiivisessa toiminnassa HSL on kiinteässä yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa muun muassa työmaista tai tapahtumista johtuvien poikkeusjärjestelyjen suunnittelussa, toteutuksessa ja käyttäjien informoinnissa.

7. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja kehitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa

Tavoitteen toteutuminen

HSL:n Open MaaSissa lipunmyyntirajapinta on avattu lain-säädännön edellyttämällä tavalla. HSL ylläpitää palvelun toimivuutta ja edistää sen sujuvuutta. Kumppanien kanssa on kartoitettu vuoden aikana kehittämistarpeita mutta erilliset kehitystyöt odottavat vielä lipputilihankkeen konkretisoitumista. Lipputilihanke on tärkeä HSL Open MaaS:n kannalta. Tarpeiden ja palvelun määrittely on aloitettu, mutta ne ovat vielä alkuvaiheissa ja ovat sidoksissa lipputilihankkeen ratkaisujen etenemiseen. Työvaihe on olennainen, jotta OpenMaaS:in palvelu saadaan toteutettua mahdollisimman hyvällä lopputuloksella HSL:n, asiakkaiden ja kumppanien kannalta sekä taloudellisesti tehokkaasti ja järkevästi.

HSL:n uudessa strategiassa on yhtenä painopistealueena Sujuvat matkaketjut. Matkaketjutyö on aloitettu paitsi HSL:ssä, eri tahoilla, joissa ovat mukana viranomaiset, kunnat ja operaattorit, mm. Fintrafficin vetämä Matkakatietöryhmä sekä Ely-keskuksen vetämä Kestävät matkaketjut Itä- ja Länsi-Uudenmaalla. Tuloksellinen matkaketjutyö edellyttää edetessään panostusta tarjoaman palvelullistamiseen ja sitä kautta markkinoille vientiin panostamiseen.

HSL:n Open MaaS-sopimuskumppaneita on tällä hetkellä 14. Pohjan Liikenne lopetti kesäkuussa lipunmyynnin taloudellisista syistä, ja WeChat ei ole kohdistamassa myyntiä kiinalaisille koronan takia. Uusia eurooppalaisia palvelua hyvin kohdistavia sopimuskumppaneita on kuitenkin tullut kaksi. MaaS-palvelu nousee hitaasti koronan vaikutuksista. Uusia avauksia on mahdollista saada esim. Kruunuvuoren liikenteen MaaS-rajapinnan kautta tai Helsingin vesiliikenteen MaaS-lippuyhteistyössä. Lipputilihankkeen määrittelytyö on MaaS:in kannalta olennainen yleinen toimintaedellytys.

Tuloskehitys ja investoinnit

Osavuosisiksausennusteessa toimintatuottojen arvioidaan olevan vuositasolla 790,1 milj. euroa, 34,7 milj. euroa (4,6 %) talousarviossa arvioitua enemmän. Tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 35,7 milj. euroa, 23,1 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Toimintatuottoihin sisältyviä lipputulota arvioidaan kertyvän 309,6 milj. euroa eli 11,5 milj. euroa (3,9 %) talousarviossa ennakoitua enemmän.

Toimintakulujen arvioidaan olevan 745,6 milj. euroa ja ylittävän talousarvion 14,6 milj. eurolla (2 %). Joukkoliikenteen operointikustannukset ylittävät ennusteen mukaan talousarvion arviolta 16,3 milj. euroa (3,2 %). Suurin yksittäinen tekijä on rajusti kasvaneet polttoaineiden ja sähkön hinnat.

Joukkoliikenneinfrastruktura maksettavat käyttökorvaukset toteutuvat ennusteessa talousarvion mukaisena ollen yhteensä 147,5 milj. euroa.

Investointien poistojen arvioidaan ylittävän talousarvio 0,7 milj. eurolla ja olevan noin 18,3 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen arvioidaan ennusteessa olevan 26,1 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarvio oli laadittu 6,7 milj. euron ylijäämäiseksi. Vaikka toimintakulut ennusteessa ylittivät, arviot talousarviota hieman paremmin kehittyvistä lipputulosta ja valtion tuesta pitävät tulosennusteen toistaiseksi ylijäämäisenä.

Investointimenojen arvioidaan jäävän 10,5 milj. euroa (39,3 %) alle talousarvion ja olevan noin 16,2 milj. euroa. Lukijalaitteiden ja reitittimien hankinnat ovat siirtyneet budjetoidusta aikataulusta. Uudet lukijalaitteet mahdollistavat mm. lähimaksamisen kehittämisen.

Ympäristöasioiden hallinta

Helsingin seudun visio on olla Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue vuoteen 2040 mennessä. Tähän päästään kolmella tavoitteella: hiilineutraali, menestyvä ja hyvinvoiva. Tavoitteet ohjaavat Helsingin seudun MAL 2023 -suunnittelutyötä. MAL2023 -suunnitelman luonnosta ja vaikutusten arviointia valmistellaan parhaillaan. MAL2023 -suunnitelmaluonnos ja sen vaikutusten arviointi on tarkoitus lähettää lausunnoille vuoden 2022 lopussa. Suunnitelmaluonnoksessa on iso painoarvo kestävästä liikkumisesta edistämällä. Varsinaisten joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteiden lisäksi maankäyttöä keskittämällä ja tiivistämällä (erit. joukkoliikennevyöhykkeille) parannetaan joukkoliikenteen edellytyksiä. Suunnitelmaluonnokseen sisältyy toimenpidekokonaisuutena mm. joukkoliikenteen kilpailukykyyn parantaminen suhteessa henkilöautoliikenteeseen. MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksen investointiohjelmaan sisältyy myös useita joukkoliikennehankkeita mm. joukkoliikenteen toimintavarmuutta parantavia hankkeita (Digirata, metron kulunvalvonta ja lähijunaliikenteen varikot) ja uusia raideliikennehankkeita (pikaratikat).

Tärkeä seudun ilmastotavoitteita tukeva keino on joukkoliikenteen sähköistäminen ja bussiliikenteen kilpailutuksen ehdoissa suositaan sähköistä kalustoa.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Kustannustason raju nousu on merkittävä riski, joka nostaa nopeasti joukkoliikenteen operoinnin kustannuksia, kun samaan aikaan koronapandemian seurauksena romahtaneiden matkustajamäärien palautuminen on hidasta. Sähkön ja polttoaineiden hintataso on kasvanut merkittävästi, mikä aiheuttaa myös kustannusriskin realisoitumisen liikennöintikustannuksiin. Bussiliikenteessä ja kaupunkiraideliikenteessä kustannustaso on sidottu indekseihin. Sähkön riittävyyden osalta tuleva talvi voi olla hankala maailman tilanteesta johtuen ja mahdolliset ongelmat heijastuvat väistämättä myös liikenteeseen.

Liikenteessä kuljettajapula on heikentänyt luotettavuutta erityisesti kaupunkiraideliikenteessä ja osin myös bussiliikenteessä. Työmarkkinatilanne kuljettajapuolella on heikko ja sairaspoissaolot ovat edelleen koronan seurauksena korkealla tasolla, ja tämä heijastuu suoraan liikennöitsijöiden suorituskykyyn. Luotettavuusriskiä on pyritty hillitsemään ennakkoon käyttöön otettavilla liikenteen supistamissuunnitelmilla. Matkustajien kannalta suunnitellut supistukset ovat parempi vaihtoehto, kuin äkilliset perumiset. Kaupunkiraideliikenteessä vaihtoehtoja on myös kouluttamalla uusia kuljettajia.

Asiakasymmärryksen lisääminen, tiedolla johtaminen ja liiketoimintakeskeisyys strategisina menestystekijöinä korostuvat

entisestään. Hintojen nousu ja kulutukseen käytettävissä olevien varojen väheneminen voivat johtaa kuluttajakäyttäytymisessä halvempien kulkumuotojen valitsemiseen esimerkiksi henkilöauton sijaan. Joukkoliikenteellä voi tässä tilanteessa olla mahdollisuus hankkia uusia asiakkaita. Toisaalta taantuma saattaa vähentää työllisyysastetta, joka voi vähentää liikkumisen tarvetta.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)

Helsingin kaupungin
omistusosuus

57,6 %

”Lähivuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2025 lopussa 25,7 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,7 %. Vuosien 2024 ja 2025 ylijäämäiset tulokset kasvattavat maltillisesti omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta”

HSY:n tehtävänä on hoitaa jäsenkuntiansa jätelain mukainen jätehuolto ja siihen liittyvä toiminta, toimia vesihuoltolaissa tarkoitettuna vesihuoltolaitoksena, joka huolehtii vesihuollosta toiminta-alueellaan, huolehtia jäsenkuntiansa ilmansuojelun seuranta-, tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valistustehtävistä sekä hoitaa jäsenkuntien sille antamat muut kuntayhtymän toimintaan liittyvät yhteiset tehtävät

Avainlukuja (milj. euroa)	2022 Ennuste	2022 Talousarvio	2021 Toteuma
Toimintatuotot	401 396	390 373	399 479
Toimintakulut	-219 724	-207 784	-189 554
Toimintakate	183 872	194 074	212 204
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 853	1 996	37 217
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	190	190	208
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	12,3	12,7	12,2
Vuosikate/poistot (%)	98		137,2
Avainlukuja (milj. euroa)	1–8/2022 Toteuma	2021 Toteuma	Muutos
Kassavarat	11 822	12 252	-430
Investoinnit	-109 042	-232 998	-123 956
Oma pääoma	800 903	773 806	27 097
Vieras pääoma yhteensä	1 844 638	1 764 638	80 000
Taseen loppusumma	2 846 189	2 799 040	47 149

Hallitus

Puheenjohtaja: Nygård Mia

Varapuheenjohtaja: Hertell Sirpa

Jäsenet:

Kokko Kristiina, Pasterstein Dennis, Kuusisto Pasi, Lehmuskalio Paula, Stranius Leo, Seppänen Tia, Vuorela Antti, Lindroos Kristiina, Jokela Laura, Miettinen Taisto, Suihkonen Tuomas, Korkman Anna

Varajäsenet: Koskinen Markus, Hurskainen Mikko, Toveri Maarit, Nores Mia, Ahola Eero, Lahti Timo, Vuorinen Kirsi, Auvinen Antti, Temmes Anneli, Aitola Minna, Paunio Mikko, Pirinen Eija, Romppainen Leena, Seitsamo Alex

Toimitusjohtaja: Fred Tommi

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Veden pumppaus- ja laskutusvolyyymi laskivat vuonna 2021 edelliseen vuoteen ja sama suunta on jatkunut vuoden 2022 toisella kolmanneksella. Talousvettä pumpattiin tammi-elokuussa 63,1 miljoonaa m³, joka on noin 2 % vähemmän kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona. Koko vuoden vedenpumpkauksen ennustetaan toteutuvan 96 milj. m³ suuruisena, 0,9 % talousarviota pienempänä. Laskutetun veden määrä oli tammi-elokuussa 49 milj. m³ eli noin 2 % edellistä vuotta pienempi ja koko vuoden laskutuksen arvioidaan olevan 1,6 % talousarviota pienempi. Jätevesiä käsiteltiin tammi-elokuussa 1,4 % viime vuotta vähemmän ja koko vuoden jätevesien käsittelyn ennustetaan toteutuvan 142,3 milj. m³ suuruisena, 1 % talousarviota pienempänä. Volyymien lasku johtuu ominaiskulutuksen muutoksesta; vettä käytetään vähemmän ja tekniikka on parantunut vesilaitteissa.

Tammi-elokuussa HSY:n asiakaskiinteistöillä tehtiin 5,9 miljoonaa astiatyhjennystä, joka on 1,7 % enemmän kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona. Tammi-elokuun tyhjennyksien kokonaismäärän sisällä vähenemää on kuitenkin sekajätteiden osuudessa, mutta kierrätyskelpoisten jättejakeiden tyhjennysmäärän osuuksissa on puolestaan kasvua viime vuoteen verrattuna. Tyhjennysten kokonaismäärän ennakoidaan päätävän 0,4 % talousarviota suuremmaksi. Jäteastioiden täyttöaste on kuitenkin aiempaa vuotta pienempi eli tonneissa mitattuna kuljetettu jätemäärä jäänee 2,2 % alle vuoden 2021 tason.

Vantaan Energian jätevoimalaan toimitettiin energiahyödynnettävää jätettä yhteensä 159 332 tonnia. Vuosiennusteen mukaan voimalaan toimitetaan energiahyödynnettävää jätettä 9 % talousarviota vähemmän.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa vastaanotettiin jätteitä yhteensä 146 505 tonnia, mikä oli 19% vähemmän kuin edeltävän vuoden vastaavana ajanjaksona. Erityisesti maa- ja kiviaineksen sekä asfaltin ja betonien määrien ennustetaan jäävän pienemmiksi kuin talousarviossa. Kokonaisuutena käsiteltävän jätemäärän ennustetaan jäävän noin 16 % talousarviosta.

Sortti-asemien asiakasmäärät ovat 1,5 % viime vuoden vastaavaa ajanjaksoa matalammat. Sortti-asemien asiakaskäyntien määrän ennustetaan jäävän talousarviosta 5 %.

Pääkaupunkiseudun ilmanlaatua mitattiin seitsemällä pysyvällä ja neljällä siirrettävällä mittausasemalla. Pitkäaikaisilla mittauksilla seurataan liikenteen, puunpolton, energiantuotannon sekä lentokentän ja satamien päästöjen vaikutuksia ilmanlaatuun. Lisäksi HSY seuraa suuntaa antavasti katupölyn pitoisuuksia kymmenessä eri paikassa pääväylien ja pääkatujen varsilla sekä liikenteen pakokaasujen vaikutusta ilmanlaatuun yli 40 paikassa. Ilmanlaatutiedot esitetään reaaliaikaisesti HSY:n verkkosivuilla, ilmanlaatukartalla ja ilmanlaatuportaalisissa.

Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksina varautumisen tasoa on nostettu koko HSY:n osalta. Fyysiseen turvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen liittyviin uhkiin varautumista on tehostettu. Kriittisten materiaalien ja palveluiden saatavuuden varmistamiseksi on ryhdytty tehostettuihin toimenpiteisiin.

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiset tavoitteet kuntayhtymille

1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät omat konkreettiset ja mitattavissa olevat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi

Tavoitteen toteutuminen

Vuonna 2021/2022 toteutettiin useiden HSY:n organisaatiota läpäisevien prosessien sujuvoittamista Lean-menetelmällä. Prosessien sujuvoittamisella pyritään poistamaan hukkaa ja kohdentamaan resursseja viisaasti. Sujuvoittaminen kohteena ovat olleet esimerkiksi hankinnat, vesilaskutuksen kokonaisprosessi ja laskutusasiakkaan palveluprosessi sekä investointien hankehallinta -prosessi. Prosessien sujuvoittamistyö jatkuu vuonna 2022 ja tulevina vuosina.

Vuoden 2021 aikana valmisteltiin uuden hankintajärjestelmällä käyttöönottoa, tällä parannetaan hankintojen tehokkuutta. Uusi hankintajärjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2022. Täyttölupamenettelyä tehostettiin ja sillä hallitaan henkilöstömäärän kasvua entistä tehokkaammin. Talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 kiinnitettiin ja nyt tehtävässä uudessa toimintasuunnitelmassa 2023-2025 kiinnitetään erityisesti huomiota tuottavuuden kehittämiseen tuottavuusohjelman pohjalta. Tuottavuutta haetaan panostusten kohdentamisella ja fokuosimalla tekemistä.

2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa

Tavoitteen toteutuminen

Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmissä, jotka myös määrittelevät korjaustoimenpiteet. Strategisia tavoitteita käsitellään myös osavuosikatsauksen yhteydessä HSY:n hallituksessa, jolta tarvittaessa tulee korjaustoimenpiteitä. Muutamien yksittäisten strategisten tavoitteiden seuranta on haastavaa esim. kierrätysaste, koska siihen tarvitaan dataa HSY:n ulkopuolisilta tiedontuottajilta ja he tuottavat dataa noin vuoden viiveellä

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä

Tavoitteen toteutuminen

Suomenojan puhdistamoalueella ja Riimukalliolla pääviemärin kääntötyöt etenivät kääntövalmiuteen. Friisilän pääviemärin kääntötyön valmistelua hidasti sisäänpäin lommahtanut teräksinen suojaputki kallion sisällä. Sen korjaus jatkui koko vuosineljänneksen ja valmistui elokuun puolivälissä. Viemärikääntöihin on valmius Blominmäen puhdistamon käyttöönottomahdollisuuksien mukaisessa aikataulussa.

Keskeiset ajankohtaiset riskit:

- Kustannusten nousu aikataulupaineista johtuen
- Puhdistamon testausten hallinta ja töiden yhteensovitus
- Altaiden ja muiden vesitilojen riittävän tiiviiden saavuttaminen ajoissa

Hankkeen kustannukset nousevat hankesuunnitelman tarkituksen yhteydessä 2014 arvioidusta. Hankkeen toteutuneet kustannukset 30.6.2022 mennessä ovat yhteensä noin 491 milj. euroa. Ennuste hankkeen kokonaiskustannuksista on noin 513 milj. euroa.

Jätevesien käynnön aloituksen tavoite 31.8.2022 on viivästy-
mässä arviolta noin kuukauden. Edelleen puhdistamon tavoit-
tellaan olevan täysimääräisesti käytössä vuoden 2022 lop-
puun mennessä.

Puhdistamon urakan kokonaisvalmiusasteen arvioidaan ole-
van noin 96 %. Lähes kaikki koneet ja laitteet on asennettu,
mutta kytkentöjen ja tietoliikenteen asennukset jatkuvat aina-
kin kolmannen vuosineljänneksen loppuun. Sähkö- ja instru-
mentointikytkentöjen ja koestusten tarve on ajallisesti tiivisty-
nyt ja jäänyt tavoitteesta. Koekäyttöä on ollut tarvetta viiväs-
tyttää, kun valmistelevia testejä ja muita koekäytön edellytyk-
siä ei ole saatu hyväksyttävästi ajoissa valmiiksi.

Purkutunneli on koeponnistettu ja sen yhteydessä ilmenneet
vuodot kallion läpi muihin tiloihin on tiivistetty. Finnoon vauh-
dituspumppaamalla kallion tiivistystöitä täydennetään vielä
kolmannella vuosineljänneksellä. Tulotunneli on paineistettu
noin puoleen poikkeutilanteiden maksimitasosta. Blomin-
mäen tulopumppaamon ja tunnelin välinen kallio on tiivistetty.
Työt Malminmäen ja Eestinkallion urakka-alueiden ylem-
missä tunneliosuuksissa ja maan päällä ovat loppuillaan; sa-
moin Espoonjoen, Penkkikujan ja Riimukallion kuiluilla.

Tavoitteet HSY:lle

4. Läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta tuottavuuden
kehityksen seuraamiseksi

Tavoitteen toteutuminen

Tuottavuuteen liittyvistä strategisista mittareista on kerrottu
kohdassa kuntayhtymille asetettavat tavoitteet ja tuottavuu-
den nousu 1,5 %.

5. Vesihuollon osalta tavoitteena tulee olla tariffien reaalisten
hinnankorotusten välttäminen

Tavoitteen toteutuminen

Tämän hetken erittäin korkea investointitaso tuo haasteita ra-
hoitukselle ja toisaalta paineita palvelutaksoihin. HSY:n pal-
veluiden tariffit päättää HSY:n hallitus talousarvion hyväksy-
misen yhteydessä. Valtavat investointimenot ja velkaantumisen
hillintä vaativat maltillisia hinnankorotuksia.

6. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti
kestävälle tasolle

Tavoitteen toteutuminen

Investointitasoa seurataan tarkasti vuosittaisen talous ja toi-
mintasuunnitelman yhteydessä ja viimeisimmässä HSY:n ta-
lous ja toimintasuunnitelmassa 2023-2025 rahoituksesta
(Alustava TTS 2023-2025) on raportoitu seuraavaa;

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa
ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden
kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lai-
naa yhteensä noin 433 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta
investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella
yhteensä noin 267 miljoonalla, josta 78 miljoonaa euroa on
jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkä-
aikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on
noin 999 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheut-
taa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakor-
kojen ja lyhennysten myötä. On tarpeen tarkastella investoin-
timenojen, velkaantumisen ja taksapolitiikan tasapainoa. Ny-
kyisen kaltaisen investointitason jatkuminen tuo merkittävää
painetta asiakasmaksujen korotuksille kummallakin toi-
mialalla. Uudessa strategiassa tasapainoinen talous on yh-
tenä merkittävänä fokusalueena ja tasapainoisen talouden
ohjelma on parhaillaan laadinnassa. Eräs keskeinen ohjel-
man sisältämä toimenpide on jo syksyllä 2022 käynnisty-
mässä oleva vesihuollon maksurakenteen kehitysprojekti.

Lähi vuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuus-
aste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2025 lo-
pussa 25,7 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omava-
raisuusaste oli 27,7 %. Vuosien 2024 ja 2025 ylijäämäiset tu-
lokset kasvattavat maltillisesti omaa pääomaa, mutta vieraan
pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi
tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää oma-
varaisuutta.

Investointitasoa seurataan lisäksi talousmallien ja investoin-
tiohjemien laadinnan yhteydessä. Talousmallit päivitetään
joka toinen vuosi investointiohjemien yhteydessä. Talous-
mallin tarkoitus on pitää huoli rahoituksen tasapainosta; in-
vestoinnit – velkaantuminen – tulorahoitus -tariffit

7. Kuntayhtymän vuosien 2021 ja 2022 talousarviovalmiste-
lussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 0,5 %:n
korvaus. Vuosien 2023 ja 2024 osalta valmistelussa otetaan
huomioon 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %:n
korvaus.

Tavoitteen toteutuminen

Peruspääomalla maksettava korvaus on huomioitu talous- ja
toimintasuunnitelmissa vuosille 2021-2025. Vuoden 2021 to-
teutunut korvaus peruspääomasta oli 2,5 miljoonaa euroa.
Talous -ja toiminta suunnitelmassa vuodelle 2022 huomioitiin
0,5 % korvaus ja vuodelle 2023 ja 2024 1 % korvaus. Vuo-
desta 2025 alkaen korko on 1,5 %.

8. Tehostetaan toimenpiteitä vesijohtoverkoston hävikin pien-
entämiseksi

Tavoitteen toteutuminen

- Aluemittausjärjestelmän suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönottoon luotu prosessi ja se on jalkautettu kaikilla osastoilla
- Vuotavuuden hallintatoimenpiteisiin liittyen käynnistetty kartoitus uusista tarkemmista vuodon paikantamismenettelmistä

HSY:n uudessa strategiassa 2030 on listattu toimenpiteitä tähän liittyen mm. se että HSY etsii ja korjaa verkoston vuoto-kohtia aktiivisesti sekä verkostojen saneeraus.

9. Kehitetään jätteiden sivuvirtojen hyödyntämistä pääkaupunkiseudulla yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Tavoitteen toteutuminen

Jätteiden hyödyntäminen yhteistyökumppanien kanssa: HSY hyödyntää kaikki jätteet yhteistyökumppanien kanssa lukuun ottamatta omana toimintana tehtävää biojätteen käsittelyä, kaatopaikkarakenteissa hyödynnettäviä massoja sekä lähes täysin loppunutta kaatopaikkasijoittamista (yhteistyökumppaneita mm. Vantaan Energia, tuottajayhteisöt, Ekomokumppanit).

Toimenpiteitä kierrätysasteen nostoon ja uusiomateriaalien hyödyntämiseen mm.

- Tekstiilijätteen erilliskeräyspilotti kauppakeskuksissa (6 kauppakeskusta: Kampi, Stockmann, Kaari, Myrmanini, Iso Omena ja Hertzi)
- erilliskeräyksen laajentaminen kaikille kiinteistöille, rajoittumatta 10 000 asukkaan taajamiin, 5 huoneiston raja koskee koko toimialuetta, ei pelkästään taajamia).
- Biojätteen erilliskeräyksen laajentuessa kaikille asuin-kiinteistöille HSY tulee tarjoamaan asukkaille aiempaa laajemmän palveluvalikoiman biojätteen erilliskeräykseen ja kompostointiin. Erityisesti pienille kiinteistöille suunnattuja biojätteen keräysratkaisuja ovat tuulettuva biojäteastia ja jäteautoon tyhjennettävissä oleva kompostori, joita kiinteistön haltijat voivat jatkossa vuokrata HSY:ltä. Lisäksi palveluvalikoimassa on jätteiden monilokerokeräys.
- HSY:n tavoitteena on lisätä kaikkien lajittelutehokkuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa lajittelukäyttämiseen vaikuttamista esimerkiksi kannusteilla, ohjauksella ja neuvonnalla.
- Vuoden 2022 aikana 1-4 huoneiston kiinteistöille tarjotaan myös mahdollisuutta ottaa pakkaustenmonilokero astia kiinteistöille. Tällä pyritään myös vastaamaan

RINKI-pisteiden määrän vähenemiseen.

- Muovipakkaukset: tällä hetkellä 5 huoneistoa on erilliskeräysraja, mutta muovipakkausten keräystä ei olla rajoitettu millään muotoa, vaan se on saatavilla kaikille kiinteistöille koosta riippumatta.
- Osana valtakunnallista kuntien ja tuottajien yhteistyösovimusta selvitetään mm. muovin ja muovipakkausten yhteiskeräyksen aloittamista.
- Sortti-asetat: Konalan Sortti-asema viikonloppuisin auki, sekä Koivukylän Sortti-pienasema. Kävijämäärien perusteella tehdään päätöksiä tarvitaanko lisää asemia avattavaksi viikonlopuille

Tuloskehitys ja investoinnit

Tammi-elokuussa toimintatuottoja kertyi 266,6 miljoonaa euroa, 4,7 miljoonaa talousarviota enemmän. Vuosiennusteen mukaan tuottoja kertyy 401,4 miljoonaa euroa, 1,7 miljoonaa talousarviota enemmän. Tammi-elokuun toimintakulut olivat 124,5 miljoonaa euroa alittaen kauden talousarvion 7,9 miljoonalla. Vuosiennusteessa kulujen arvioidaan olevan 219,7 miljoonaa euroa, 11,9 miljoonaa talousarviota suuremmat. Toimintamenojen talousarvioylitys johtuu erityisesti lisävarauksesta Suomenojan jätevedenpuhdistuslaitoksen purkamiseen sekä energian ja polttoaineiden hintojen kallistumisesta.

Vesihuollon toimintatuotot olivat tammi-elokuussa 193,8 miljoonaa euroa, ollen 1,4 miljoonaa talousarviota suuremmat. Perusmaksut ylittivät talousarvion tammi-elokuussa 2,6 miljoonalla eurolla, mutta veden ja jäteveden myynti alittivat talousarvion 1 miljoonalla eurolla. Viime vuosien vilkas rakentaminen nosti kerrosneliömäärää, mikä on perusmaksun laskutusperuste. Liittymismaksujen toteuma oli elokuussa talousarvion mukainen ja toteutunee vuositasolla näin. Talousarvioon oli huomioitu rakentamisen hiljentymistä edellisestä huippuvuodesta. Vesihuollon toimintatuottojen ennuste vuodelle 2022 on 296,4 miljoonaa euroa, 0,8 miljoonaa euroa talousarviota suurempi, johtuen suurimmalta osin perusmaksujen myyntiennusteen suurenemisista ja veden ja jäteveden myyntituottojen ennusteen pienemisestä.

Jätehuollon toimintatuottojen toteutuma oli tammi-elokuussa 3,4 miljoonaa euroa yli kauden talousarvion. Koko vuoden toimintatuottojen ennustetaan olevan 0,9 miljoonaa euroa talousarviota suurempi, ero johtuu erityisesti myynnin jaksotuksesta. Toimintatuotoissa suurin pudotus oli jätteen käsittelymaksuissa johtuen kiinteistöjen sekajätetyhjennysten vähenemisestä. Tuottoja laskee myös käsitellyn jätemäärän talousarviossa esitettyä pienempi määrä. Myös uusiutuvan energian tuotantoa tukeva syöttötariffi jää saamatta johtuen

energian korkeasta hinnasta (0,9 miljoonaa). Toimintatuottoja on puolestaan kasvattanut muun muassa energian myynnistä (2 miljoonaa) ja metallin myynnistä saadut tulot (0,9 miljoonaa).

HSY:n tammi-elokuun toimintakulut olivat 124,5 miljoonaa euroa alittaen kauden talousarvion 7,9 miljoonalla. Alitus johtuu muun muassa käsitellyn jätemäärän toteutumisesta talousarvioitua pienempänä, kustannusten ajoittumisesta loppuvuodelle, sekä siitä, että henkilöstösuunnitelma ei toteutunut suunnitellusti. Vuosiennusteessa kulujen arvioidaan olevan 219,7 miljoonaa euroa, 11,9 miljoonaa talousarviota suuremmat. Alkuvuonna inflaatio oli nousussa ja sen ennustetaan koko vuoden osalta olevan talousarviossa käytettyä inflaatiota korkeampi. Energian hinta on merkittävästi korkeampi, samoin polttoaine- ja kuljetuskustannuksissa ja kemikaaleissa on merkittävää nousua. Iso osuus (7 miljoonaa euroa) ennustetusta ylityksestä syntyy Suomenojan purun tulevasta lisävarauksesta.

Vesihuollon toimintakulut olivat tammi-elokuussa 72,7 miljoonaa euroa, 0,6 miljoonaa euroa talousarviota pienemmät. Henkilöstökulut olivat raportointijaksolla 1,2 miljoonaa euroa alle talousarvion. Palveluiden ostot olivat raportointijaksolla 0,2 miljoonaa euroa alle talousarvion, koska kustannusten ennakoidaan alittuvan rakentamispalveluissa, mutta ylittyvän mm. kuljetus- ja konepalveluissa sekä asiantuntijapalveluissa. Syynä tähän palveluiden oston ennusteen muutokseen on erityisesti Tikkurilan vesitornin purun siirtyminen osittain vuodelle 2023.

Sekä energian että polttoaineiden hinnat tulevat ylittämään talousarvion merkittävästi, tämänhetkisen arvion mukaan, 8 miljoonalla eurolla. Myös kemikaalien hankinnassa tulee tehdä uusia ratkaisuja, kun toimitusketjuja arvioidaan muuttuneessa tilanteessa. Lisäksi verkon tarvikkeisiin on ilmoitettu kustannusnousuja.

Muissa Vesihuollon toimintakuluissa näkyvät varausten muutokset. Talousarviossa varauduttiin Suomenojan jätevedenpuhdistamon purkamiselle 10 miljoonan euron varauksella, mutta tämänhetkinen kustannusarvio on 17 miljoonaa euroa. Purku tapahtuu vuosina 2023 ja 2024. Blominmäen jätevedenpuhdistamon kiinteistöveroista saatiin päätös, ja sen mukaisesti kiinteistöverojen ennustetta nostettiin 0,6 miljoonaa euroa. Koko vuoden toimintakuluennuste vesihuollossa ennustetaan olevan 134,5 miljoonaa euroa, 14,6 miljoonaa euroa talousarviota suurempi.

Jätehuollon toimintakulujen toteutuma tammi-elokuussa oli 5,5 miljoonaa euroa kauden talousarviota matalampi, mihin vaikuttaa osaltaan käsitellyn jätemäärän ja jäteastiatyhjennysten toteutuminen kauden talousarviota pienempänä. Jätehuollon toimintakulujen ennustetaan jäävän 2,5 miljoonaa eu-

roa talousarviota pienemmiksi. Tähän syynä ovat muun muassa osaltaan käsiteltävän jätteen ja astiatyhjennysten ennustettu toteutuminen talousarviota pienempänä. Toisaalta kustannuksia nostaa mm. jätteiden keräilypalveluiden astioiden loppuvuodelle ajoittuvat pesut.

Nettorahoituskulut olivat tammi-elokuussa 42,9 miljoonaa euroa. Niiden arvioidaan toteutuvan 0,4 miljoonaa euroa talousarviota suurempina.

Raportointikauden poistot olivat 73,9 miljoonaa euroa, 10,6 miljoonaa euroa talousarviota pienemmät. Poistojen arvioidaan toteutuvan talousarviota 5,7 miljoonaa pienempinä johdun pääosin Blominmäen käyttöönoton siirtymisestä arvioidua myöhemmäksi syksyllä.

Vuosiennusteessa tilikauden alijäämä on 2,9 miljoonaa euroa, jääden 4,9 miljoonaa euroa talousarviota pienemmäksi. Viimeisen vuosikolmanneksen aikana tulos on merkittävästi alkuvuotta heikompi. Taustasyinä ovat erityisesti Suomenojan jätevedenpuhdistuslaitoksen varaus, alkuvuotta korkeampi sähkön hinta, Blominmäen poistojen käynnistyminen ja alkuvuotta korkeammat palvelu-, aine- ja tarvikeostot.

Tammi-elokuun investoinnit olivat yhteensä 108,9 miljoonaa euroa, josta 97,7 miljoonaa oli vesihuollon ja 10,5 miljoonaa jätehuollon investointeja. Kokonaisuudessaan investointien ennustetaan toteutuvan 227,4 miljoonan euron suuruisena, 3,4 miljoonaa talousarviota suurempana.

Venäjän aloittamalla hyökkäyssodalla Ukrainassa on heijastevaikutuksia myös HSY:n hankkeisiin ja talouteen. Esimerkiksi materiaalien saatavuudessa on epävarmuutta ja hintojen nousua kautta linjan on nähtävissä. Toistaiseksi Venäjän hyökkäyssodan suorat vaikutukset infra-alaan Suomessa ovat kuitenkin olleet suhteellisen vähäisiä; korkea inflaatio ja kustannustason voimakas nousu (maanrakennusindeksi on noussut vuoden aikana noin 18 %), aiheuttavat epävarmuutta tällä hetkellä.

Kaupunkilähtöisten investointien korit 1, 2 ja 3 sekä korin 10 kaupunkilähtöiset saneeraukset yhteensä ennustetaan edelleen säilyvän korkealla tasolla (noin 79 miljoonaa euroa). Johdosiirtojen ja yhteiskohdesaneerauksien kustannuksissa painottuvat edelleen jäsenkuntien suurten infrahankkeiden – lähinnä raitiotiehankeet - aiheuttama tarve uusia ja rakentaa uudelleen vielä käyttökuntoista vesihuoltoa ko. urakoiden vaikutusalueella. Kaupunkilähtöisten hankkeiden ennusteisiin liittyy suuri epävarmuus. HSY:n ja jäsenkuntien kesken on pyritty ja pyritään edelleen yhteistyössä kehittämään ennustettavuutta paremmaksi.

Vedenhankinnan ja -puhdistuksen investointien ennustetaan alittavan talousarvion noin 1,8 miljoonaa eurolla, johdun Pit-

käkosken laitoksen kapasiteetinnosto- ja perusparannushankkeen aikataulumuutoksista.

Blominmäen puhdistamon töiden viivästyminen on nostanut huomattavasti kustannuksia. Viiveet ovat vuoden 2022 talousarvion laadinnan jälkeen lisääntyneet useilla kuukausilla ja kustannusnousu kohdistuu tälle vuodelle. Viemäritunneleiden kolmen merkittävimmän urakan urakoitsijan konkurssi vuoden 2021 lopulla nosti merkittävästi kesken jääneiden töiden kustannuksia. Urakoiden vakuuksista ja konkurssipesältä arvioidaan saatavan korvauksia vasta 2023 puolella eivätkä ne tule täysimääräisesti kattamaan nousseita kustannuksia. Lisä- ja muutostyöt ovat kasvaneet arvioidusta. Blominmäen puhdistamon investoinnit ylittänevät talousarvion 21 miljoonalla eurolla vuonna 2022.

Vedenjakelun ja viemäroinnin investoinnit alittanevat toiminta-arvion 18 miljoonalla eurolla, mikä johtuu tiettyjen hankkeiden valikoidusta siirtämisestä eteenpäin, jotta pysytään paremmin kokonaisinvestointiraamissa. Lisäksi eräiden hankkeiden urakat ovat rytmittyneet osittain uudelleen ja jatkuvat siten ensi vuoden puolella. Myös eräitä tarjouspyyntöjä on siirretty eteenpäin kustannustehokkaampien ratkaisujen ja paremman aikataulutuksen osuvuuden takia jäsenkuntien hankkeiden kanssa. Vesihuollon investoinnit arvioidaan ylittävän kokonaisuudessaan 5,4 miljoonalla eurolla.

Jätehuollon investointien ennustetaan kokonaisuutena toteutuvan 1,5 miljoonaa talousarviota pienempänä. Ämmäsuon ekoteollisuuskeskuksen kenttäalueiden ja biojätteen investointien osalta kustannukset ovat nousseet, kun taas aluepalveluiden rakennusinvestointien ja kalustohankintojen osalta investoinnit eivät kaikilta osin toteudu suunnitellusti. Ekoteollisuuskeskuksen kenttäalueiden vuoden 2021 investoinnit viivästyivät suoritämäärien lisääntyessä, joten niiltä osin kustannuksia siirtyi vuodelle 2022. Biojätteen käsittelyn prosessilaitteistojen investointikustannukset ovat nousseet maailmantalanteen muutosten johdosta. Säästöä taas syntyy siitä, että Koivukylän Sortti-pienaseman lisäksi toteutettavaa toista Sortti-pienasemaa ei ole mahdollista toteuttaa vuoden 2022 aikana. Tonttia Sortti-pienasemalle ei ole onnistuttu hankkimaan ja konseptin kehitys on viivästynyt. Lisäksi Sortti-asemien kalustohankintoja ei metallin hinnan nousun johdosta toteuteta suunnitellussa laajuudessa. Ekoteollisuuskeskuksen investointien käynnistymistä on lisäksi hidastanut rakennuslupien käsittelyn ruuhkautuminen, josta johtuen investointeja ei ole päästy käynnistämään suunnitellussa aikataulussa. Näihin muutoksiin on varauduttu sopeuttamalla jätehuollon investointeja.

Ympäristöasioiden hallinta

HSY:n strategisena tavoitteena on kokonaisvaltainen ympäristövastuu ja resurssitehokkuus. Tavoitteena on muun muassa vähentää jätevedenpuhdistuksen ravinnepäästöjä ja

epäpuhtauksia, parantaa kotitalous- ja yhdyskuntajätteiden kierrätysastetta, vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja ylläpitää uusiutuvan energian tuotantoa. HSY:ssä on usealla eri osa-alueella asetettu ympäristölupasäädöksiä tiukempia tavoitteita, joita seurataan ja joiden mukaisesti toimintaa kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti. Jäteveden puhdistusprosessien jatkuvilla parannuksilla sekä pitkäjänteisillä investoinneilla voidaan pitää ympäristöpäästöt alhaisina, sekä varautua siihen että toimintavarmuus on hyvä ja että kapasiteetti riittää tulevaisuudessakin. Sekaviemäroidyn alueen jätevesien ylivuotojen hillitsemiseksi on tehty investointeja ja kehitystyötä. Jätehuollossa kehitetään kotitalouksien lajittelumahdollisuuksia ja etsitään korkeamman jalostusasteen hyötykäyttöä kierrätysmateriaaleille. Kotitalouksien uudistetuilla lajittelumääräyksillä ja aktiivisella viestintä- ja neuvontatyöllä vaikutetaan biojätteen, lasin, metallin, paperin, kuitupakkausten, pakkausmuovin ja muiden hyödynnettävien materiaalien määrän pienentymiseen kotitalouksien sekajätteessä ja kotitalousjätteen kierrätysasteen nousuun. Lisäksi tavoitteena on, että jätteen kokonaismäärä vähenisi. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi HSY optimoi prosesseja, hyödyntää kaatopaikka- ja biokaasua, pyrkii vähentämään energiankulutustaan, on siirtynyt uusiutuvien liikennepoltoaineiden käyttöön, tutkii muun muassa jätevedenpuhdistuksen typpioksiduulipäästöjen pienentämistä sekä tekee aktiivisesti toimia oman uusiutuvan energian tuotannon lisäämiseksi. Ympäristöohjelma on osa toiminta- ja taloussuunnitelmaa.

Ympäristövastuuta toteutetaan kokonaisvaltaisesti HSY:n omassa ja ulkoistetuissa toiminnoissa, ja tehdään aktiivista sidosryhmätyötä ympäristövastuun ulottamiseksi laajemmalle yhteiskuntaan. Meillä on Itämerisitoumus, Helsingin seudun ilmastokumppanit -sitoumus, Kestävän kehityksen toimipidesitoumukset koskien ympäristövastuuta ja sosiaalista vastuuta, Monimuotoisuussitoumus, Kestävän kehityksen päästöttömien työmaiden Green deal -sitoumus, ja vuonna 2021 liityimme myös Jätevedenpuhdistuksen Green deal -sitoumukseen.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Operatiiviset riskit

- HSY:n toiminnassa operatiiviset riskit muodostavat lukumääräisesti suurimman riskiluokan.
- Suurimpiin operatiivisiin riskeihin kuuluu merkittävä alueellinen vedenjakeluhäiriö. Riskienhallintatoimiin sisältyy vuoteen 2025 asti ulottuvan investointiohjelman mukainen toimintavarmuutta lisäävien laiteasemien ja rinnakaisten vedenjakeluyhteyksien rakentaminen.
- Riskikartoituksessa tulivat esille HSY:n tietojärjestelmä-

ja järjestelmätoimittajariskit, esimerkiksi yhdestä ohjelmistotoimittajasta riippuvat tietojärjestelmät ja/tai hyvin ohuet tietojärjestelmätoimittajan tai oman organisaation avainresurssit.

- Riskienarvioinnissa tunnistettiin kyberriskejä, joihin kuuluvat esimerkiksi tunkeutuminen HSY:n tietoverkkoon ja järjestelmiin tai palvelunestohyökkäys HSY:n verkkopalveluihin.
- Vantaan Energian jätevoimalan mahdollinen toimintahäiriö on tunnistettu riskiksi. Voimalassa tapahtuva jätteen energiahyötykäyttö on olennainen osa pääkaupunkiseudun jätteenkäsittelyn infrastruktuuria, joka toimii myös HSY:n vastuulle kuuluvan sekajätteen käsittelypaikkana.

Vahinkoriskit

- HSY:n riskikartassa tunnistettuja suurimpia vahinkoriskejä ovat runkovesijohdon rikkoontumisen tai viemäröinnin aiheuttama merkittävä henkilö- tai omaisuusvahinko kolmannelle osapuolelle, vakava tulipalo vesi- tai jätehuollon tuotantolaitoksella, kaasuvuoto vanhalta kaatopaikalta sekä HSY:n työturvallisuusriskit.
- Tuotantolaitoksilla on kehitetty hallintatoimia tulipalojen ehkäisemiseksi. Toimenpiteet ovat kohdistuneet muun muassa varavoiman, paloilmoinlaitteistojen ja sähkönsyötön uudistamiseen sekä sammutuslaitteistojen ja päälaitteilojen automaatiojärjestelmien kehittämiseen.
- Hallitsematon kaasuvuoto kaatopaikalta voi aiheuttaa räjähdysvaaran, henkilötapaturman, ympäristövahingon tai taloudellisia menetyksiä. Hallintatoimiin kuuluvat kaasun käsittelyjärjestelmien valvonta ja ylläpito sisältäen päästö- ja vuotomittaukset.
- HSY:n toimialoilla, erityisesti jäte- ja vesihuollossa, on merkittäviä työturvallisuus- ja työsuojeluriskejä. Henkilövahinkojen osalta esimerkiksi kaivantotyöt ja tuotantolaitoksilla tehtävät operatiiviset työt ovat riskialtis alue.

Strategiset riskit

- HSY:n toimintaan vaikuttavat maineriskit. Jos tuotetut palvelut ja asiakaskohtaukset eivät kaikilta osin vastaa asiakkaiden odotuksia, seurauksena on asiakaskontaktien lisääntyminen ja maineriski.
- Järjestäytyneen rikollisuuden uhka organisaatiolle on tunnistettu riskiksi.
- Ympäristölupiin, rakennuslupiin ja kaavoitukseen liittyy HSY:n toimintaan vaikuttavia riskejä. Lupiin liittyy aika-

taulu- ja kustannusriskejä. Ääritapauksessa suunnitellulle toiminnalle ei saada lupaa tai lupa ei mahdollista suunnitelmien mukaista toimintaa.

Taloudelliset riskit

- Taloudellisten väärinkäytösten mahdollisuus on tunnistettu riskiksi. Taloudellisia väärinkäytöksiä voivat olla kavallus, petos tai varkaus. Taloudellisesti merkittäviin rakennusurakkasopimukseen, ICT-järjestelmäsopimukseen, jätteenkuljetussopimukseen ja kemikaalien sekä raaka-ainesten ostosopimukseen sisältyy sopimusriskejä.
- Arvio Ukrainassa käytävän sodan vaikutuksista ja sen aiheuttamista riskeistä toimintaan
- Kansainvälisen turvallisuustilanteen kiristymisen johdosta HSY:ssä perustettiin toimitusjohtajan johtama erillinen valmiusryhmä jo Ukrainassa käytävän sodan alkamista edeltäneellä viikolla. Valmiusryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään kerran viikossa. Erityisesti huoltovarmuuskriittisen vesihuollon häiriöttömään toimintaan kiinnitetään huomiota, mutta myös muun toiminnan turvaaminen on tärkeää. Yhteistyötä huoltovarmuuspoolien ja viranomaisten kanssa on tiivistetty.

Metropolia

Ammattikorkeakoulu Oy

Helsingin kaupungin
omistusosuus

42,2 %

"Metropolia valmisteli opetus- ja kulttuuriministeriön sekä muiden korkeakoulujen kanssa toimenpiteitä, joilla tuetaan Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden mahdollisuuksia opiskella korkeakouluissa Suomessa"

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n toimialana on ylläpitää ammattikorkeakoulua ja harjoittaa ammattikorkeakoulun koulutusaloihin liittyvää koulutus- ja muuta toimintaa.

Avainlukuja (milj. euroa)	2022 Ennuste	2022 Talousarvio	2021 Toteuma
Toimintatuotot	110 878	110 878	110 661
Toimintakulut	-101 765	-101 765	-95 578
Toimintakate	9 210	9 113	15 083
Tilikauden yli-/alijäämä	-447	-447	7 504
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	114	114	116
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	63,8	63,8	62,2
Vuosikate/poistot (%)	132	132	187
Avainlukuja (milj. euroa)	1–8/2022 Toteuma	2021 Toteuma	Muutos
Kassavarat	9 149	6 888	2 281
Investoinnit	-2 255	-7 854	5 599
Oma pääoma	56 912	55 305	1 607
Vieras pääoma yhteensä	-	-	-
Taseen loppusumma	83426	86 221	-2 795

Hallitus

Puheenjohtaja: Kuitunen Henri

Jäsenet: Ekman Kalevi, Junell Timo, Kalske Katri, Lievonen Kirsi-Maria, Kosonen Tekla, Järvenkallas Satu, Rinta-Aho Harri, Saxholm Tuula

Toimitusjohtaja: Konkola Riitta

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Yhtiö uudisti keväällä arvot yhdessä koko korkeakoulu yhteisön voimin. Metropolian strategiassa keskeisessä roolissa oleva kestävä kehitys korostui myös arvoja työstettäessä ja osoitti, että aihe on metropolialaisille tärkeä. Inhimillinen ote kertoo siitä, miten toiminnan keskiössä on aina ihminen. Ratkaisukeskeinen asenne tukee hyvin paitsi strategiaa, mutta myös jo aiemmin kirkastettua Metropolian brändiä ratkaisija-korkeakouluna. Uudistuva osaaminen puolestaan kiteyttää tehtävän kouluttajana ja jatkuvan oppimisen mahdollistajana sekä tki-toimijana.

Arvot tuodaan konkreettiseksi osaksi jokaisen metropolialaisen arkea eettisten toimintaperiaatteiden avulla, jotka rakennamme yhdessä syksyn aikana.

Toinen tärkeä etappi oli Metropolian ensimmäisen vastuullisuusraportin julkaisu toukokuussa. Raportissa kerrottiin laajasti kestävä kehityksen tavoitteista ja toimenpiteiden etenemisestä sekä vuoden tärkeimmistä tuloksista. Vastuullisuustyön kannalta tärkeimmät YK:n kestävä kehityksen tavoitteet kulkevat mukana koko raportin.

Metropolia valmisteli opetus- ja kulttuuriministeriön sekä muiden korkeakoulujen kanssa toimenpiteitä, joilla tuetaan Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden mahdollisuuksia opiskella korkeakouluissa Suomessa.

Metropolian SIMHE-palvelut tarjoaa korkeakoulutetuille sekä korkeakoulutuksesta kiinnostuneille maahan muuttaneille

uraohjaus- ja neuvontapalveluja sopivien koulutus- ja urapolkujen löytymiseksi Suomessa. Palvelu on maksuton ja avoimena myös Ukrainasta Suomeen tulleille henkilöille.

Metropolian avoin AMK tarjoaa maksuttomasti opintojaksoja, moduuleja ja polkuopintoja Ukrainasta pakeneville henkilöille. Suomessa olevat ukrainalaiset opiskelijat vapautetaan lisäksi lukuvuosimaksuista.

Metropoliassa jatkuva oppiminen sisältää tutkintotavoitteisen oppimisen ja muut oppimisen ratkaisut. Globaali toimintaympäristön murros haastaa koko yhteiskunnan ja samalla jokaisen suomalaisen jatkuvaan oppimiseen. Tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän eri pituisia ja elämän eri tilanteisiin sopivia yksilöllisiä ratkaisuja.

Tutkinto-ohjelmissa käynnistyi tutkintojen kehittämistyö. Tutkinto-ohjelmat tekevät kehittämissuunnitelmat pedagogisten linjausten ja strategisten teemojen toteuttamiseksi vuoden 2022 loppuun mennessä. Kehittämissuunnitelmien myötä tutkinto-ohjelmien suunnitteluun saadaan korkeakoulutason järjestelmällisyyttä ja selkeä kytkentä Metropolian strategiaan.

Metropolian innovaatiokeskittymät mahdollistavat uuden tavon oppia, tuottaa innovatiivisia ratkaisuja ja tehdä monialaista yhteistyötä merkittävien yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden parissa. Vuonna 2022 panostetaan erityisesti ilmiölähtöisen oppimisen, innovaatiokeskittymien ja yhteistyöalustojen tiiviiseen yhteistyöhön.

Keväällä 2022 valmisteltiin laajassa yhteistyössä TKIO-tiekartta Metropolian TKIO-toiminnan (oppimisen kytkeminen TKI-toimintaan) kehittämiseksi. Tiekartan tavoitteena on suunnata Metropolian oppimista ja opetusta kestävän kehityksen haasteiden ratkaisemiseen hyödyntäen ilmiölähtöistä TKIO-toimintaa ja ekosysteemikumppanuuksia etenkin Metropolian kampusten yhteistyöalustoilla. Näin opiskelijat pääsevät ratkomaan haasteita tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan keinoin ja luomaan samalla yhteyksiä työelämään. Olemassa olevia hyviä käytäntöjä sisältävä TKIO-toiminnan reseptikirja julkaistaan loppuvuodesta 2022.

Tuloskehitys ja investoinnit

Metropolian liikevaihto oli tammi-elokuussa 71,5 miljoonaa euroa ja pysyi samalla tasolla edellisvuoden vastaavaan kauden verrattuna. OKM-perusrahoitus pieneni 1,7 miljoonaa euroa ja muu ulkopuolinen tulo kasvoi 1,8 miljoonaa euroa.

Toimintakulut (sis. poistot) olivat yhteensä 68,1 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta 4,8 %. Henkilöstökulut 45,1 miljoonaa euroa kasvoivat edellisestä vuodesta 4,1 %. Henkilöstökulut olivat 63,0 % liikevaihdosta (edellinen vuosi 60,6 %).

Poistot olivat 5,4 miljoonaa euroa ja pienenivät edellisestä vuodesta 0,8 %.

Metropolian tammi-elokuun tulos oli 1,8 miljoonaa euroa voitollinen (edellinen vuosi 7,0 miljoonaa euroa). Tilikauden voitto laski edelliseen vuoteen verrattuna 5,2 miljoonaa euroa.

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin olivat 2,0 miljoonaa euroa. Investoinnit jäivät 2,4 miljoonaa euroa alle budjetoidun. Investoinnit rahoitettiin tulorahoituksella. Metropolian kassatilanne säilyi tarkastelukaudella hyvänä. Maksuvalmiussuhde (quick ratio) oli 3,2 (tilinpäätös 2021 2,4) ja maksuvalmius oli hyvä.

Ympäristöasioiden hallinta

Tavoitteena on, että kestävä kehitys ja vastuullisuus ohjaavat kaikkea Metropolian toimintaa ja että Metropolia on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Kestävän kehityksen kokonaisuus sisältää Metropolian oman toiminnan ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden lisäksi vaikuttavuusnäkökulman eli sen, miten varmistetaan tulevaisuuden kestävä kehityksen osaaminen sekä ratkaisut globaaleihin haasteisiin. Kestävä kehitys viedään läpileikkaavaksi kaikkeen Metropolian koulutustarjontaan ja kestävä kehityksen ratkaisuja luodaan Metropolian innovaatiokeskittymissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa.

Metropolian arvot uudistettiin osallistaen keväällä koko korkeakoulu yhteisöä. Arvoprosessissa oli osallistumiskertoja yli 1 000 kahdessa eri vaiheessa maaliskuun ja toukokuun välisenä aikana. Uudet arvot tuodaan osaksi arkea sekä viestinnällisesti että uusien eettisten toimintaperiaatteiden kautta. Eettiset toimintaperiaatteet muodostetaan osallistavalla tavalla syksyn 2022 aikana.

Metropolian tavoitteena on, että kaikki metropolialaiset, eli meiltä valmistuvat opiskelijat sekä henkilöstö, ovat kestävä kehityksen osajia. Jotta kestävä kehitys voidaan viedä kaikkien koulutukseen, kartoitetaan ensin, miten kestävä kehitys näkyy tällä hetkellä Metropolian tutkinto-ohjelmissa ja miten sen teemoja voisi jatkossa lisätä. Kaikki Metropolian tutkinto-ohjelmat arvioidaan vuonna 2022.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Maailman geopoliittisen tilanteen kärjistyminen saattaa heijastua Metropolian toimintaan tilikauden aikana. Toimiva johto ja hallitus seuraavat tilannetta aktiivisesti ja tekevät tarvittavia päätöksiä mahdollisuuksiensa puitteissa.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen voimakkaat muutokset muodostavat suuren toiminnallisen ja taloudellisen riskin Metropolian toiminnalle tulevien vuosien osalta. Vuonna 2021 voimaan astuneen uusimman muutoksen on kuitenkin

arvioitu olevan Metropolialle taloudellisilta vaikutuksiltaan positiivinen. Metropolian tulee edelleen lisätä organisaationsa joustavuutta ja dynaamisuutta, jotta reagoit nopeasti muutoksiin on jatkossa nopeampaa.

Liikevaihdon kasvattaminen ja kannattavuuden parantaminen TKI- ja liiketoiminnan kautta sisältää riskejä. Tästä syystä Metropolian täytyy edelleen kehittää erityisesti TKI-hankkeiden omarahoitusosuuden hallintaa, projektien hallintaa sekä sisäistä laskentaa riskien minimoimiseksi. Koulutusvientiin liittyy erityispiirteinä lisäksi maariskit ja projektien ajallinen venyminen.

Metropolia on sitoutunut ulkopuolisten toimijoiden kanssa pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin, jotka aiheuttavat riskitekijöitä tulopohjan ja toiminnan muutostilanteissa. Metropolian toiminnan keskittäminen neljälle kampukselle on toiminnallisesti ja taloudellisesti myönteinen ratkaisu ja pitkällä aikavälillä riskejä vähentävä tekijä.

Yhtiön riskienhallinta on huomioitu strategisten tavoitteiden asetannassa, niiden perusteella tehdyissä toimenpideohjelmissa sekä Metropolian eri osa-alueiden budjeteissa. Riskienhallinnan keskeisinä tekijöinä ovat lisäksi kassavarojen hajauttaminen, varovainen ja vastuullinen sijoittaminen sekä vastuu- ja vahinkovakuutukset. Inflaation sekä korkotason nousu voivat kuitenkin vaikuttaa korkotuottoihin negatiivisesti.

KUNTAYHTYMILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

Yhteiset tavoitteet:

1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät omat konkreettiset ja mitattavissa olevat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi

Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen. Ennuste päättyi 136,1 milj. euron alijäämään. Valmistellun säästöohjelman vaikutukset sisältyvät ennusteeseen. Kulusäästöillä haetaan yhteensä 12,1 milj. euron säästöä suhteessa 2022 talousarvioon kolmen osatekijän kautta. Säästöohjelmaan läpi organisaation valittujen kulutilien osalta tavoite on 5 milj. euron säästö, jonka osalta ei olla tavoiteaikataulussa. Säästöjä on toteutunut 3,0 milj. euroa. ICT-kustannusten 5 milj. euron ja tilojen ylläpitoon liittyvien kustannusten 2,1 milj. euron säästöavoitteessa ollaan tavoiteaikataulussa.

Päivitettyyn ennusteeseen on sisällytetty vuodenvaihteen 2022/2023 keskeneräisten hoitajaksojen laskutusta noin 11 milj. euroa, perustuen siihen, että hoitajaksot tullaan katkaisemaan vuodenvaihteessa maksajatahon muuttuessa.

Seuraava ennuste laaditaan tammi-syyskuun 2022 toteumatietoihin perustuen ja se valmistuu marraskuun alkupuolella.

2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa

Alla olevassa taulukossa on esitetty HUS yhtymätason strategisten mittareiden vuositaso tavoitearvot, toteuma-arvot sekä värikoodattu tavoitteen toteutuminen kuukausittain. Vihreä tarkoittaa tavoitteen toteutumista ja punainen, ettei tavoitetta ole saavutettu. Mittareita seurataan kuukausittain kuukausiraportoinnin yhteydessä ja poikkeamiin puututaan. Mittareiden toteuma-arvot on esitetty kumulatiivisessa muodossa Maisan käyttöönotto-% tietoa lukuun ottamatta, josta on esitetty kuukausittainen toteuma.

Mittarin nimi	tavoitearvo	2022-01	2022-02	2022-03	2022-04	2022-05	2022-06	2022-07	2022-08
07b Lähtövaihtuvuus (pl. eläköityneet)	≤ v. 2021	0.8%	1.5%	2.1%	2.9%	3.7%	4.5%	5.3%	6.1%
07c Alle vuoden vakinaisesta palvelussuhteesta irtisanoutuneet	≤ v. 2021	8.0	15.0	15.0	24.0	31.0	36.0	50.0	
08c.1 Maisa 15D-kyselyn täyttömäärä	100 000		351.0	2776.0	6000.0	9122.0	12239.0	14551.0	17122.0
08d.1 Kokonaiskustannus- ja vaikuttavuusmittarien kehittäminen, diabetes	1 = Etenee	0.0	0.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
05a.1 Maisan käyttöönotto-%	Yli 70 %	58.6%	55.2%	55.5%	56.7%	57.4%	59.5%	59.5%	61.5%
05a.3 Sähköisten palveluiden osuus (eKäynnit)	>20%	21.1%	21.0%	20.5%	20.4%	19.9%	19.6%	19.2%	19.0%
05a.4 Sisäinen digitalisaatiohanke, Lanu	1 = Etenee	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0

Maisa 15D-kysely on otettu käyttöön 2022 helmikuussa.

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä

HUS-raportoi säännöllisesti investointien toteumaa sekä investointiohjelman valmistelua HUS Strato -kokouksissa.

HUS hallitus on päättänyt HUS-kuntayhtymän säästöohjelmasta vuodelle 2022. Investointiohjelman kohdistuva osuus on 12 485 t€.

Hallitus päätti 28.2.2022 (§ 26) vuosien 2022–2025 investointiohjelman tarkastamisesta. Keskeisin tarve investointiohjelman tarkistamiseen johtuu siitä, että rakennushankkeet alittivat vuoden 2021 määrärahavarausten ja hankkeiden toteuttamatta jääneet osuudet siirtyvät myöhäisemmille vuosille. Osa hankkeiden kustannusarvioista tarkentui tarvittavaa määrärahavarausta pienentäen, osa kasvattaen. Vuoden 2022 investointien kokonaismäärää ei muutettu.

Hallitus päätti toisesta investointiohjelman tarkistamisesta 9.5.2022 (§ 74). Investointiohjelman tarkistamistarpeet liittyvät lähinnä Jorvin sairaala-alueen rakennusoikeuden kasvattamisesta aiheutuvasta maankäyttömaksusta sekä Siltasairaalahankkeen kohonneesta kustannusarviosta sekä tarkennuksesta kustannusten vuosijaksotukseen. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 288 milj. euroa.

HUS:

4. Läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta tuottavuuden kehityksen seuraamiseksi

Tuottavuusmittarit on esitetty alla olevassa taulukossa.

5. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle
 - selvitettävä investointiohjelman suurimpien hankkeiden osalta vaihtoehtoisia toteuttamis- ja rahoitusmuotoja ja sisällytettävä vaihtoehtotarkastelu hankesuunnitelmaan ja arvioitava mahdollisuuksia toimintatapojen muutoksiin (mm. etävastaanotot)

HUS-yhtymän VM:n järjestämä lainanottovaltuusinfo oli 31.5.2022. Lainanottovaltuus määrittelee vuoden 2023 investointiohjelman kokonaistason. Lainanottovaltuus oli alun perin vain noin 44 milj. euroa, joka ei mahdollistaisi nykyisten käynnissä olevien investointien jatkamista. Korjauksen jälkeen lainanottovaltuus nousi noin 288 milj. euroon, kun tarve olisi noin 1,3 mrd. euroa. Neuvottelut VM:n kanssa jatkuvat edelleen tämän raportin kirjoittamisajankohtana. Lainanottovaltuudesta lähes puolet on Laakson sairaalan yhteishanke Helsingin kaupungin kanssa.

6. Kunnilla vahva rooli HUS:n strategisten tavoitteiden ja merkittävien kehittämishankkeiden suunnittelussa sekä seurannassa

TAE 2023 valmistelu on käynnissä Helsingin kaupungin, Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUSin talouden yhteistyönä. HUSille osoitettu rahoituskehys on noin 100 milj. euroa alimittainen ja neuvotteluja kehyksen suuruudesta on jatkettu 5.10.2022. Mikäli kehykseen ei saada lisärahoitusta, se edellyttää merkittävää säästöohjelmaa ja kipeitä päätöksiä toimipisteverkoston karsimiseksi. Strategisista tavoitteista, toiminnallisista muutoksista sekä merkittävistä kehittämishankkeista on käyty kahdenkeskiset neuvottelut kaikkien hyvinvointialueiden kanssa. Keskustelua käydään myös jatkossa aktiivisesti.

KUNTAYHTYMILLE VUOSILLE 2022 - 2025 ASETETTAVAT TAVOITTEET

HUS:

1. Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1 %*	2. Hoitovelan pienentäminen	3. Asiakaskeskeisyyden lisääminen
Mittarit: 1. a) Laaditun tuottavuusohjelman täytäntöönpanon jatkaminen ja uusien aihoiden mukaan ottaminen (jatkuva prosessi). b) Investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi jäsenkuntien taloustilanteet huomioon ottaen 2. Kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan selkeästi määritellyllä kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi HUS tasolla vähintään -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. 3. HUS-kuntayhtymän henkilöstömäärän muutos-% (verrattuna vertailukelpoisen volyymin muutokseen) 4. kokonaiskustannukset euroa/asukas	Mittarit: 1. Yli 180 vrk kiireetöntä hoitoa jonottaneiden lukumäärä 2. Yli 180 vrk jonottaneiden osuus kaikista jonottajista	Mittarit: 1. HUSin ja sairaanhoitoalueiden asiakastytyväisyys (päivystys-, poliklinikka-, osastotoiminta) (NPS)

* vuoden 2022 osalta tuottavuusvertailu vuoteen 2019

- Muu omistajalinjaus: Mahdollisen ylijäämän palautus tehdään samana vuonna kuin ylijäämä kertynyt

HUS: Tavoitteiden toteuma 1-8/2022

1. Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1 %*	2. Hoitovelan pienentäminen	3. Asiakaskeskeisyyden lisääminen
<p>Mittarit:</p> <p>1. a)Yksiköille asetettiin yhteensä 19,8 milj. euron tuottavuustavoitteet. Yksiköt ovat raportoineet hankkeiden edistymisestä yksikkökohtaisissa seurantakokouksissa. Tuottavuusohjelmaan sisältyvien hankkeiden osalta ollaan tavoitteessa 1-8/2022 tilanteessa. b) Toimintavuoden investointien ennustetaan toteutuvan budjettivaruuksen mukaisesti. Tammi-elokuussa investointeja toteutui 116,7 milj. euroa (TA 2022 146,0 milj. euroa). Säästöohjelman myötä investointeihin kohdistuu 12,5 milj. euroa. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275,2 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 287,7 milj. euroa.</p> <p>2. Vuonna 2022 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas on ollut 2 826 euroa, laskua edelliseen vuoteen – 3,5 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi deflatoituna HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. (Deflatointi: Julkisten menojen hintaindeksi (1,037), kuntayhtymä</p>	<p>Mittarit:</p> <p>1. Hoitoonpääsyä osastolle odottavia potilaita > 6 kk potilaita oli 8/2022 tilanteessa 4 619 potilasta, kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan oli 77,8 %. Polikliniseen hoitoon odottavia potilaita > 6 kk oli 8/2022 tilanteessa 2 814, jossa kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan 53,6 %.</p> <p>2. Huhtikuussa jonottaneiden raportointikäytäntöä muutettiin. Uudeksi raportoitavaksi ryhmäksi otettiin hoidon tarpeen arviointia odottavat. Elokuussa hoitotakuu toteutui osastojonon osalta 78,7 %:sesti ja poliklinikkahoidon osalta 82,4 %:sesti. Osastohoitoon odottavien kokonaismäärä oli 21 646, joista > 180 vrk odottaneita oli 4 619 potilasta, +28,1 % vrt. ed.v.. Elokuussa kaikkien hoitoa odottavien potilaiden odotusajan mediaani oli 79 vuorokautta (osastohoito tai päiväkirurgia 86 vuorokautta, avohoito 71 vuorokautta). Läheteiden käsittely on myös hidastunut, läheteiden käsittelyaika > 21 vrk. oli 6 565 lähetettä, kasvua edelliseen vuoteen 84,7 %. Hoidon tarpeen arviointi odottavia potilaita oli elokuun lopussa 27 604.</p>	<p>Mittarit:</p> <p>1. NPS indeksi tammi-elokuussa on ollut päivystyksissä ja psykiatriassa 56 (tavoite 50)sekä muissa hoitoyksiköissä 82,5 (tavoite 70)</p>

<p>terveydenhuolto (13.9.2022)).</p> <p>3. Tammi-elokuussa oman palvelutuotannon vertailukelpoinen volyyymi alitti talousarvion -8,9 % ja väheni -4,5 % edelliseen vuoteen verrattuna. HUSissa työskenteli elokuun lopussa 26 472 henkilöä, mikä oli 2 050 vähemmän, kuin talousarviossa ennakoitiin (-7,2 %) ja 339 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna (-1,3 %). Palvelutuotantoa on sotkenut merkittävästi edelleen jatkunut koronapandemia sekä ylityö- ja vuoronvaihtokiellot ja lakot.</p> <p>4. Mittariarvo saadaan kerran vuodessa.</p>		
--	--	--

7.10.2022

Yhteisön nimi: Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Ajalta: 1.1.2022-31.8.2022

Laatija / pvä: Mäkitalo Merja, 5.10.2022

Toimintaympäristö ja toiminta

Lähetteet: Ennalta suunniteltua kiireetöntä hoitoa koskevien elektiivisten lähetteiden määrä (220 696) kasvoi 1,6 % edellisvuodesta. Vuoden 2022 tammi-elokuussa oli yksi arkipäivä enemmän, kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana, arkipäiväoikaistuna lähetemäärän kasvu oli + 1,0 %. Keskimäärin tammi-elokuun jokaisena arkipäivänä HUSiin saapui noin 1 315 elektiivistä lähetettä. Lähetemäärissä havaittiin heinäkuun jälkeen virheellisesti raportoitu liiallinen kasvu alkuvuoden osalta. Sikiöseulonnan lähetteet olivat virheellisesti mukana vuoden 2022 lukumäärissä. Syyskuusta lähtien ko. lähetteet ovat jälleen automaattisesti suodatettu (vuoden 2021 tapaan) pois lähetemäärän kokonaisluvun raportoinnista, niiden poikkeavan luonteen vuoksi. (Raportointijärjestelmissä ko. lähetteiden vaikutusta ei ole vielä eliminoitu tammi-elokuun luvuista (9 016 lähetettä), jolloin ne toistaiseksi näyttävät harhaanjohtavasti kokonaismäärää 229 712 / +5,7 % tammi-elokuulta.

Hoitoonpääsy: Hoitoonpääsy lain edellyttämässä ajassa heikentyi vuoden 2021 elokuun lopun tilanteeseen verrattuna vuodeosastolle jonottaneiden sekä poliklinikalle jonottaneiden osalta. Elokuun lopussa vuodeosastohoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärä (21 646) kasvoi 28,1 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta, ja yli 6 kk odottavien potilaidenlukumäärä (4 619) kasvoi, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 2 598 potilasta (kasvua 77,8 %). Erikoisaloista eniten yli 6 kk odottajia oli kirurgiaan ja silmätaudeille, kuten aikaisempinakin vuosina. Kiireettömään polikliiniseen tutkimukseen ja hoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärä (15 996) väheni 51,6 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Mutta yli 6 kk odottavien potilaiden lukumäärä kasvoi ja oli 2 814 potilasta, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 1 832 potilasta (kasvua 53,6 %). Elokuussa kaikkien hoitoa odottavien potilaiden odotusajan mediaani oli 79 vuorokautta (osastohoito tai päiväkirurgia 86 vuorokautta, avohoito 71 vuorokautta). Kaikkien hoitoa odottavien odotusajan mediaaniluku on noussut 21 vuorokaudella elokuuhun 2022 verrattuna. (8/2021 58 vrk, 12/2021 45 vrk)

Huhtikuun alussa HUSissa astui voimaan uusi ohje Jonottamisen syy-koodien käytöstä, kun potilas odottaa kiireetöntä erikoissairaanhoitoa. Hoitoa odottavista potilaista voidaan jatkossa erotella avohoitoa (poliklinikkajono), päiväkirurgiaa ja osastohoitoa (osastojono) odottavat potilaat, mutta lisäksi myös hoidon tarpeen arviointia odottavat potilaat. Hoidon tarpeen arviointia odotti elokuun lopussa yhteensä 27 604 potilasta (7/2022 26 494 potilasta). Jonottamisen syy -koodin 'Hoidon tarpeen arviointi (A)' laaja käyttöönotto 1.4.2022 on vaikuttanut kiireettömään polikliiniseen tutkimukseen ja hoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärään tilastoissa ja tiedonkeruissa. Hoitoa odottavien potilaiden määrä on muutoksen johdosta odotetusti laskenut. Aiemmin 'Hoidon tarpeen arviointi A' -

7.10.2022

jonottamisen syy -koodin käyttö oli vähäistä, jolloin hoidon tarpeen arviointia odottavat potilaat lukeutuivat pääsääntöisesti hoitoa odottavien potilaiden tiedonkeruuseen, ja kolmen kuukauden aikarajan ylittäneet potilaat sekoittuivat tilastoinnissa alle kuusi kuukautta hoitoa odottaneisiin potilaisiin. Aiemmin potilaiden ensikäyntien ajanvarauksen yhteydessä on käytetty pääsääntöisesti jonottamisen syy -koodia 'Sairaalan resurssit (O)'. Myös odotusajan mediaanin kasvua selittää osaltaan hoidon tarpeen arvioinnin käyttöönotto. Iso osa avohoitoa odottavista potilaista on siirtynyt Hoidon tarpeen arviota odottavien luokkaan, jolloin odotusajan mediaaniin jää jäljelle enemmän leikkausta odottavia potilaita, ja mediaani nousee. Muutoksen tarkoituksena on ollut potilaiden terveydenhuoltolain mukaisten oikeuksien turvaaminen ja tietotoimitusten yhdenmukaistaminen lain ja sitä tukevien ohjeistusten kanssa.

Palvelutuotanto: Tammi-elokuussa omanpalvelutuotannon vertailukelpoinen volyyymi alitti talousarvion sisältämän suunnitelman – 8,9 % ja väheni – 4,5 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Erikoissairaanhoidossa hoidettiin 471 235 potilasta tammi-elokuussa. Määrä kasvoi 1,2 % edellisestä vuodesta. Tästä jäsenkuntien potilaita oli yhteensä 437 252.

Tammi-elokuussa sairaanhoidollisen palvelutuotannon muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus oli 124,4 milj. euroa ja se alitti talousarvion 25,8 milj. eurolla (- 17,2 %). Edelliseen vuoteen verrattuna laskua oli 14,2 milj. euroa (- 10,2 %). Muiden sairaanhoitopiirien laskutus oli 55,2 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna muiden sairaanhoitopiirien laskutus väheni 4,9 milj. euroa (- 8,2 %).

Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus

Edelliseen vuoteen verrattuna jäsenkuntien maksuosuuslaskutus laski tammi-elokuussa – 1,3 % (15,2 milj. eurolla). Hoidettujen eri erikoissairaanhoidon potilaiden lukumäärä kasvoi tammi-elokuussa jäsenkuntien osalta 0,6 %. Toteumaluvut raportoidaan sekä kuluvaan että edellisen vuoden osalta laskutuskauden mukaisesti, mikä on poistanut mahdollisen takautuvasti, esim. diagnoosien tarkentuessa ja muuttuessa, tapahtuvan laskutuksen vaikutuksen raportoinnissa. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 116,6 milj. eurolla (- 9,0 %).

Vuosiennusteen osalta on huomioitava, että luvut eivät sisällä tilikauden alijäämän kattamisen osuutta. Tammi-heinäkuun pohjalta laadittu vuosiennuste päättyy 136,1 milj. euron alijäämään.

7.10.2022

Kumulatiivinen					
Laskutus €	Tot. 1-8/2022	TA 1-8/2022	Tot. 1-8/2021	Poikk.-% Tot. 1-8/2022 / TA 1-8/2022	Muutos-% Tot. 1-8/2022/ Tot. 1-8/2021
Hyks-sha:n kunnat	849 653	932 957	863 251	-8,9 %	-1,6 %
H0049 Espoo	189 748	203 462	190 248	-6,7 %	-0,3 %
H0091 Helsinki	428 761	485 634	442 109	-11,7 %	-3,0 %
H0092 Vantaa	166 171	178 118	168 864	-6,7 %	-1,6 %
H0235 Kauniainen	6 742	7 018	6 952	-3,9 %	-3,0 %
H0245 Kerava	30 057	29 311	29 019	2,5 %	3,6 %
H0257 Kirkkonummi	28 174	29 414	26 058	-4,2 %	8,1 %
Länsi-Uudenmaan sha:n kunnat	36 963	42 942	38 458	-13,9 %	-3,9 %
H0078 Hanko	7 119	8 713	7 562	-18,3 %	-5,9 %
H0149 Inkoo	4 597	5 257	4 523	-12,6 %	1,6 %
H0710 Raasepori	25 248	28 972	26 374	-12,9 %	-4,3 %
Lohjan sha:n kunnat	74 771	83 409	75 141	-10,4 %	-0,5 %
H0224 Karkkila	7 585	8 222	6 802	-7,7 %	11,5 %
H0444 Lohja	40 249	45 253	39 098	-11,1 %	2,9 %
H0755 Siuntio	4 689	5 300	5 186	-11,5 %	-9,6 %
H0927 Vihti	22 248	24 633	24 055	-9,7 %	-7,5 %
Hyvinkään sha:n kunnat	150 251	163 112	149 205	-7,9 %	0,7 %
H0106 Hyvinkää	38 552	43 155	40 167	-10,7 %	-4,0 %
H0186 Järvenpää	35 833	37 660	34 700	-4,9 %	3,3 %
H0505 Mäntsälä	15 295	18 037	15 574	-15,2 %	-1,8 %
H0543 Nurmijärvi	31 833	33 971	31 372	-6,3 %	1,5 %
H0858 Tuusula	28 738	30 289	27 393	-5,1 %	4,9 %
Porvoon sha:n kunnat	72 670	78 521	73 443	-7,5 %	-1,1 %
H0018 Askola	3 527	3 986	3 653	-11,5 %	-3,5 %
H0407 Lapinjärvi	1 844	2 234	2 004	-17,5 %	-8,0 %
H0434 Loviisa	10 592	11 819	10 112	-10,4 %	4,8 %
H0611 Pornainen	3 254	3 705	3 509	-12,2 %	-7,3 %
H0638 Porvoo	37 217	41 270	38 079	-9,8 %	-2,3 %
H0753 Sipoo	16 237	15 507	16 086	4,7 %	0,9 %
Jäsenkunnat yhteensä	1 184 307	1 300 940	1 199 498	-9,0 %	-1,3 %

HUS Power BI 20.9.2022

7.10.2022

Laskutus €	Kumulatiivinen		Koko vuosi		
	TA 2022	ENN 2022	Tot. 2021	Poikkeama-% Ennuste / TA 2022	Muutos-% TA 2022/ Tot. 2021
Hyks-sha:n kunnat	1 415 677	1 329 485	1 292 363	-6,1 %	9,5 %
H0049 Espoo	308 321	297 355	287 348	-3,6 %	7,3 %
H0091 Helsinki	736 892	676 813	658 765	-8,2 %	11,9 %
H0092 Vantaa	270 682	254 461	253 438	-6,0 %	6,8 %
H0235 Kauniainen	10 689	10 671	10 335	-0,2 %	3,4 %
H0245 Kerava	44 488	46 153	42 600	3,7 %	4,4 %
H0257 Kirkkonummi	44 605	44 032	39 877	-1,3 %	11,9 %
Länsi-Uudenmaan sha:n kunnat	65 070	56 547	57 948	-13,1 %	12,3 %
H0078 Hanko	13 238	10 702	11 489	-19,2 %	15,2 %
H0149 Inkoo	7 979	6 977	6 819	-12,6 %	17,0 %
H0710 Raasepori	43 853	38 869	39 639	-11,4 %	10,6 %
Lohjan sha:n kunnat	126 624	118 586	111 909	-6,3 %	13,1 %
H0224 Karkkila	12 504	11 421	10 600	-8,7 %	18,0 %
H0444 Lohja	68 732	63 619	59 357	-7,4 %	15,8 %
H0755 Siuntio	8 059	7 257	7 165	-10,0 %	12,5 %
H0927 Vihti	37 328	36 289	34 788	-2,8 %	7,3 %
Hyvinkään sha:n kunnat	247 225	234 298	226 769	-5,2 %	9,0 %
H0106 Hyvinkää	65 423	60 682	60 886	-7,2 %	7,5 %
H0186 Järvenpää	57 088	55 519	53 083	-2,7 %	7,5 %
H0505 Mäntsälä	27 355	24 327	22 839	-11,1 %	19,8 %
H0543 Nurmijärvi	51 472	49 263	48 105	-4,3 %	7,0 %
H0858 Tuusula	45 887	44 507	41 856	-3,0 %	9,6 %
Porvoon sha:n kunnat	118 970	113 271	111 533	-4,8 %	6,7 %
H0018 Askola	6 021	5 371	5 306	-10,8 %	13,5 %
H0407 Lapinjärvi	3 400	2 780	2 971	-18,2 %	14,4 %
H0434 Loviisa	17 968	16 451	15 909	-8,4 %	12,9 %
H0611 Pornainen	5 599	4 985	5 128	-11,0 %	9,2 %
H0638 Porvoo	62 517	58 698	57 988	-6,1 %	7,8 %
H0753 Sipoo	23 464	24 986	24 231	6,5 %	-3,2 %
Jäsenkunnat yhteensä	1 973 565	1 852 187	1 800 522	-6,2 %	9,6 %

HUS Power BI 20.9.2022

7.10.2022

Sairaanhoidollisen palvelutuotannon tunnusluvut

Sairaanhoidollinen palvelutuotanto	Tot. 1-8/ 2022	TA 1-8 /2022	Tot. 1-8 / 2021	Poikkeama-%	Muutos-%
				Tot. / TA	Tot. / Edv.
Palvelutuotanto					
- Vertailukelpoinen volyyymi				-8,9 %	-4,5 %
- Psykiatrian hoitopäivät, lkm 1)	97 116		107 801		-9,9 %
- NordDRG-tuotteet, lkm	455 182	515 848	486 781	-11,8 %	-6,5 %
DRG-ryhmät	86 593	109 991	103 346	-21,3 %	-16,2 %
DRG-O-ryhmät	118 788	119 445	125 534	-0,6 %	-5,4 %
Tähystykset	19 249	20 327	19 450	-5,3 %	-1,0 %
Pientoimenpiteet	54 891	62 748	47 151	-12,5 %	16,4 %
900-ryhmä	174 224	202 715	191 158	-14,1 %	-8,9 %
Kustannusperusteinen jakso	1 437	622	142	131,0 %	912,0 %
- Käyntituotteet, lkm	1 235 098	1 311 914	1 270 232	-5,9 %	-2,8 %
- Sähköiset palvelut, lkm	60 346	106 980	51 264	-43,6 %	17,7 %
- Tk-päivystyskäynnit, lkm	150 859	168 598	150 055	-10,5 %	0,5 %
- Laskutettavat siirtoviivahoitopäivät, lkm	8 739		2 097		316,7 %
- Synnytykset, lkm 31.8.2022	10 388		11 635		-10,7 %
- Hoidetut eri erikoissairaanhoidon potilaat	471 235		465 528		1,2 %
- Hoidetut eri tk-potilaat 2)	120 304		118 423		1,6 %

1) Ei sisällä asumispalvelupäiviä.

HUS Power BI 19.9.2022

2) Sisältää Kliinisen hammaslääketieteen (TK) potilaat

Sairaanhoidollinen palvelutuotanto	Tot. 1-8/ 2022	Tot. 1-8 / 2021	Muutos-% Tot. / Edv.
Hoidon saatavuus ja hoitoonpääsy			
- Läheteiden määrä (elektiiviset)	220 696	217 251	1,6 %
- Läheteiden käsittelyaika > 21 vrk, lkm	6 565	3 554	84,7 %
- Hoidon tarpeen arviointia odottavat potilaat	27 604		
- Hoitoonpääsyä osastolle odottavat potilaat *)			
> 6 kk	4 619	2 598	77,8 %
kaikki	21 646	16 898	28,1 %
- Polikliiniseen hoitoon odottavat potilaat *)			
> 6 kk	2 814	1 832	53,6 %
kaikki	15 996	33 056	-51,6 %

*) Hoitotakuun piiriin kuuluvat

HUS Power BI 19.9.2022

Liikevaihto, tulos ja tuottavuus

Toimintatuotot: Toimintatuotot yhteensä alittivat tammi-elokuussa talousarvion 8,9 % (174,3 milj. euroa) ja pienivät edellisvuoteen verrattuna 8,5 % (165,8 milj. euroa). Muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus (124,4 milj. euroa) toteutui 25,8 milj. euroa (- 17,2 %) talousarviota pienempänä. Muiden maksajien talousarvion toteutumisessa on jatkuvaa epävarmuutta, koska vaativien erityistason hoitojen laskutuksen suuruus yhteensä ja erityisesti kohdentuminen eri maksajille vaihtelee kuukausittain ja vuosittain. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 116,6 milj. euroa (- 9,0 %) ja väheni edellisen vuoden toteumasta - 1,3 % (15,2 milj. euroa). Myyntituotot sairaanhoidolli-

7.10.2022

sesta toiminnasta jäsenkunnilta on toteutunut 33,4 milj. euroa (15,5 %) talousarviota pienempänä. Diagnostiikkakeskuksen covid-19 testauksen tuotot jäivät noin 28 milj. euroa talousarviosta. STM on myöntänyt HUS Apteekille 20 milj. euron avustuksen vuodelle 2022 valtakunnallisiin covid-19- lääkkeiden hankinta-, varastointi- ja jakelutehtäviin. Myönnetystä avustuksesta kirjattiin elokuulle 3,7 milj. euron tulo- ja menokirjaus.

Laskutuksen alitus johtuu osittain siitä, että vuodenvaihteessa keskeneräiset hoitajakset katkaistiin poikkeuksellisesti laskutukseen suoriteperusteisesti vuodelle 2021 laskutusjärjestelmävaihdoksen vuoksi. Tätä laskutusta oli yhteensä 19,5 milj. euroa, josta jäsenkuntien maksuosuuteen kohdistui 12,9 milj. euroa ja muihin maksajiin 6,6 milj. euroa.

Leikkaustoimenpiteitä on jouduttu peruuttamaan noin 2 800 kappaletta kevään hoitajalakon sekä ylityö- ja vuoronvaihtokieltojen aikana, vaikutus näkyy erityisesti klassisissa DRG-tuotteissa ja DRG-O-tuotteissa. Klassiset DRG-tuotteet vaativat raskasta vuodeosasto-ohitoa 3-vuorotyönä. Tässä ryhmässä myös paljon myyntiä ulkokunnille, joten vaikutukset ovat nähtävissä myös ulkokuntamyynnissä.

Lakon vaikutusta toimintatuottoihin voidaan arvioida myös viikkokohtaisella laskutuksella. Lakkoviikkoina (vkot 14–15) jäsenkunnan maksuosuuteen kuuluvan HUSin oman erikoissairaanhoidon palvelutuotannon poikkeama normaalitoiminnasta oli noin -28,9 milj. euroa. Lakon lisäksi on ollut voimassa ylityö- ja vuoronvaihtokielto. Huhtikuun lakon ja sitä seuranneen tuotannon aleneman vaikutus HUSin toimintatuottoihin on arviolta -42,1 milj. euroa.

Etävastaanotot: Koronaepidemian seurauksena elektiivistä toimintaa on pyritty siirtämään mahdollisimman paljon etävastaanottoina toteutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Somatiikan osalta sähköisten palvelujen laskutus (10,6 milj. euroa) väheni edelliseen vuoteen verrattuna - 18,5 % ja etävastaanottojen lukumäärä (41 869 kpl) väheni - 18,3 %. HUS Psykiatriassa on käytössä oma tuotteistusmalli (toimenpidekirjauksiin perustuva tuotteistus), josta ei tällä hetkellä valitettavasti ole saatavissa vastaavia laskutustietoja edellisen vuoden osalta. Kuluvan vuoden tammi-elokuun osalta psykiatrian etävastaanottojen (n. 168 800 kpl) laskutus oli noin 38,5 milj. euroa. Jolloin kasvua edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta arvioidaan karkeasti tulleen noin 1,9 % kokonaislaskutuksen osalta, mutta - 11,6 % laskua ko. palvelutoimintojen lukumäärissä. HUSin ekäyntien (somatiikka ja psykiatria yhteensä) osuus tammi-elokuussa 2022 oli 19,0 %.

Toimintakulut: Toimintakulut alittivat tammi-elokuussa talousarvion 3,6 % (67,5 milj. euroa) ja pienivät edellisvuoteen verrattuna 2,7 % (50,4 milj. euroa). Kululajikohtaisesti tarkasteltuna henkilöstökulut alittivat talousarvion 36,1 milj. euroa (3,5 %). Palvelujen ostot alittivat talousarvion 22,9 milj. euroa (5,4 %). Tarvikekulut alittivat talousarvion 4,5 milj. euroa (1,3 %). Poistot ja arvonalentumiset alittivat talousarvion 1,0 milj. euroa (1,4 %). Työvoiman vuokrauksesta aiheutuvat kulut ylittivät talousarvion 4,0 milj. euroa (19,2 %) ja kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,8 milj. euroa (8,1 %). Sairaanhoidoalueiden henkilöstömäärä on 264 henkilöä pienempi kuin edellisenä vuotena ja 950 henkilöä pienempi kuin talousarvio. Huhtikuun lakon sekä ylityö- ja vuoronvaihtokiellon vaikutus toimintakuluihin oli n. -12,4 milj. euroa, josta henkilöstökulujen osuus oli n. -9,6 milj. euroa. ICT-palvelut ylittivät talousarvion 4,2 milj. euroa (3,7 %) ja kasvoivat edelliseen vuo-

7.10.2022

teen verrattuna 7,6 milj. euroa (6,9 %). Sote-ICT hankkeen kuluihin perustuvaa avustus-tuottoa on +3,4 milj. euroa. Hankkeen kulut tai avustustuotot eivät ole mukana talousarvioissa. Valtionvarainministeriö myönsi Sote-ICT Muutoshankkeelle lisärahoitusta 25.8.2022 4,65 milj. euroa. HUS-kuntayhtymälle ja HUS-yhtymälle on myönnetty yhteensä 12,6 milj. euroa rahoitusta. Diagnostiikkakeskuksen covid-19 testauksen ja analytiikan palveluostot ovat toteutuneet noin 31 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Tulos: Tammi-elokuussa tilikauden tulos oli 105,6 milj. euroa alijäämäinen (TA -0,9 milj. euroa) eli tulos alitti talousarvion 104,7 milj. euroa ja edellisvuoden tuloksen 112,1 milj. euroa. Tulosta heikensivät aiemmin kuvattu keskeneräisten hoitajaksojen käsittely vuodenvaihteessa - 19,5 milj. euroa sekä lakko, ylityö- ja vuoronvaihtokielto -29,7 milj. euroa. Vastaavasti sitä paransi Kiinteistö Oy Keravan Isonkiventie 8:n osakekannan myynnistä maaliskuulle kirjattu 7,7 milj. euron myyntivoitto.

Sitovat nettokulut: Tammi-elokuussa sitovat nettokulut alittivat talousarvion 0,9 % (11,9 milj. euroa) mutta kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 8,1 % (96,9 milj. euroa). Toimintakulut alittivat talousarvion 67,5 milj. euroa, mutta muun sairaanhoidollisen toiminnan myyntituotot jäivät talousarviosta 64,7 milj. euroa ja maksutuotot 8,3 milj. euroa. Kasvun edelliseen vuoteen selittävät suurelta osin edellisvuonna alkuvuodesta kirjattu ja myöhemmin purettu rajatestausjaksotus (61,3 milj. euroa ajalla 1-6/2021) ja toukokuulle 2021 kirjattu VM:n 51,8 milj. euron covid-19-avustus.

Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen. Ennuste päättyy 136,1 milj. euron alijäämään ja sitovien nettokulujen 0,7 % eli 14,8 milj. euron talousarvioylitykseen. Toimintatuotot alittavat talousarvion 5,8 % / 170,5 milj. euroa ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 6,6 % / 194,6 milj. euroa. Toimintakulut alittavat talousarvion 1,2 % / 33,6 milj. euroa ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 1,4 % / 40,5 milj. euroa.

Ennusteessa toimintatuotot pienenevät 64,1 milj. euroa ja toimintakulut 6,1 milj. euroa edellisestä ennusteesta, ja tulosennuste heikentyi 57,8 milj. euroa. Sitovat nettokulut kasvoivat 8,8 milj. euroa edellisestä ennusteesta.

Valmistellun säästöohjelman vaikutukset sisältyvät ennusteeseen. Kulusäästöillä haetaan yhteensä 12,1 milj. euron säästöä suhteessa 2022 talousarvioon kolmen osatekijän kautta. Säästöohjelmaan läpi organisaation valittujen kulutilien osalta tavoite on 5 milj. euron säästö, jonka osalta ei olla tavoiteaikataulussa. Säästöjä on toteutunut 3,0 milj. euroa. ICT-kustannusten 5 milj. euron ja tilojen ylläpitoon liittyvien kustannusten 2,1 milj. euron säästötavoitteessa ollaan tavoiteaikataulussa.

Päivitettyyn ennusteeseen on sisällytetty vuodenvaihteen 2022/2023 keskeneräisten hoitajaksojen laskutusta noin 11 milj. euroa, perustuen siihen, että hoitajakset tullaan katkaistaan vuodenvaihteessa maksajatahon muuttuessa.

Seuraava ennuste laaditaan tammi-syyskuun 2022 toteumatietoihin perustuen ja se valmistuu marraskuun alkupuolella.

7.10.2022

Tuottavuus

Vuonna 2022 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas - tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas on ollut 2 826 euroa, laskua edelliseen vuoteen - 3,5 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskee deflatoituna HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. (Deflatointi: Julkisten menojen hintaindeksi (1,037), kuntayhtymä terveydenhuolto (13.9.2022))

Investoinnit

HUS hallitus on päättänyt HUS-kuntayhtymän säästöohjelmasta vuodelle 2022. Investointiohjelmaan kohdistuva osuus on 12 485 t€.

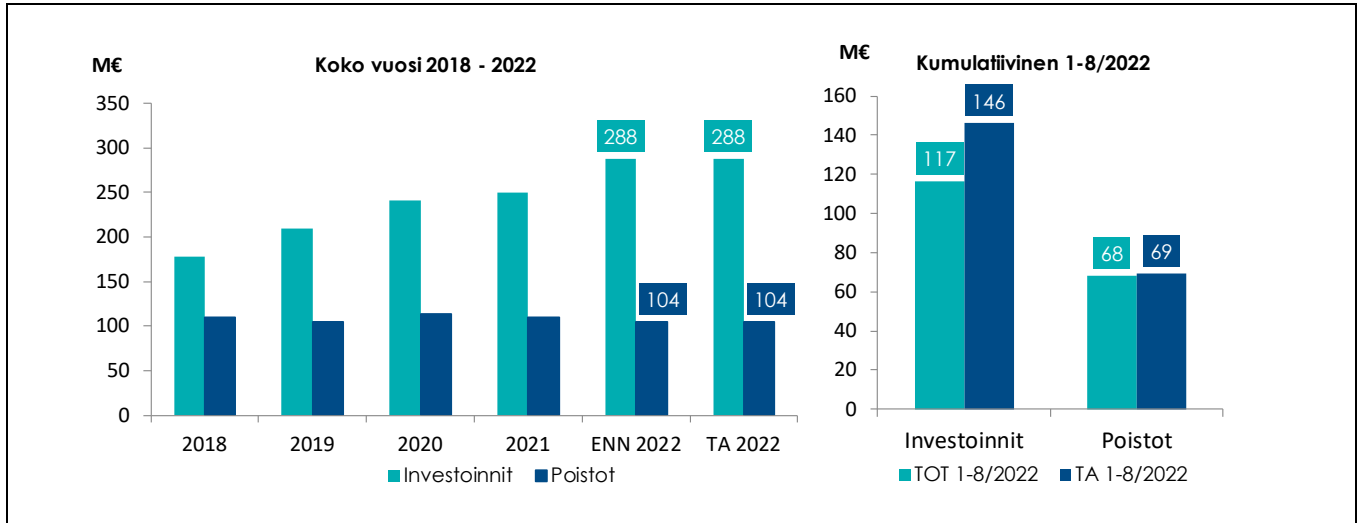
Hallitus päätti 28.2.2022 (§ 26) vuosien 2022–2025 investointiohjelman tarkastamisesta. Keskeisin tarve investointiohjelman tarkastamiseen johtuu siitä, että rakennushankkeet alitivat vuoden 2021 määrärahavarausten ja hankkeiden toteuttamatta jääneet osuudet siirtyivät myöhäisemmille vuosille. Osa hankkeiden kustannusarvioista tarkentui tarvittavaa määrärahavarausta pienentäen, osa kasvattaen. Vuoden 2022 investointien kokonaismäärää ei muutettu.

Hallitus päätti toisesta investointiohjelman tarkastamisesta 9.5.2022 (§ 74). Investointiohjelman tarkastamistarpeet liittyvät lähinnä Jorvin sairaala-alueen rakennusoikeuden kasvattamisesta aiheutuvasta maankäyttömaksusta sekä Siltasairaalahankkeen kohonneesta kustannusarviosta sekä tarkennuksesta kustannusten vuosijaksotukseen. Vuoden 2022 investointien toteuma-arvio on 275 milj. euroa. Aikaisempi toteuma-arvio oli 288 milj. euroa.

(1 000 euroa)	TA 2022	TOT 1-8/2022	TA 1-8/2022	Poikkeama
Rakennukset	202 610	92 450	115 000	-22 550
Laitteet	46 470	12 116	10 000	2 116
Tietojärjestelmät	34 630	12 091	17 000	-4 909
Osakkeet ja osuudet	4 000	0	4 000	-4 000
HUS Yhteensä	287 710	116 657	146 000	-29 343

7.10.2022

Rahoitus

Maksuvalmius

Kuntayhtymän rahavarat 31.8.2022 olivat 153,2milj. euroa. Rahavarat sisältävät kuntayhtymälle annettuja lahjoitusvaroja 7,2 milj. euroa, ja kuntayhtymän konsernipankkitiliin kuuluvien konserniyhtiöiden varoja 8,0 milj. euroa. Kuntayhtymä nosti heinäkuussa 50 milj. euroa lyhytaikaista rahoitusta maksuvalmiuden turvaamiseksi ennen pitkäaikaisen lainan nostamista loppuvuonna. Kassan riittävyystavoite vuoden lopussa on vähintään 15 päivää.

Ottolainat

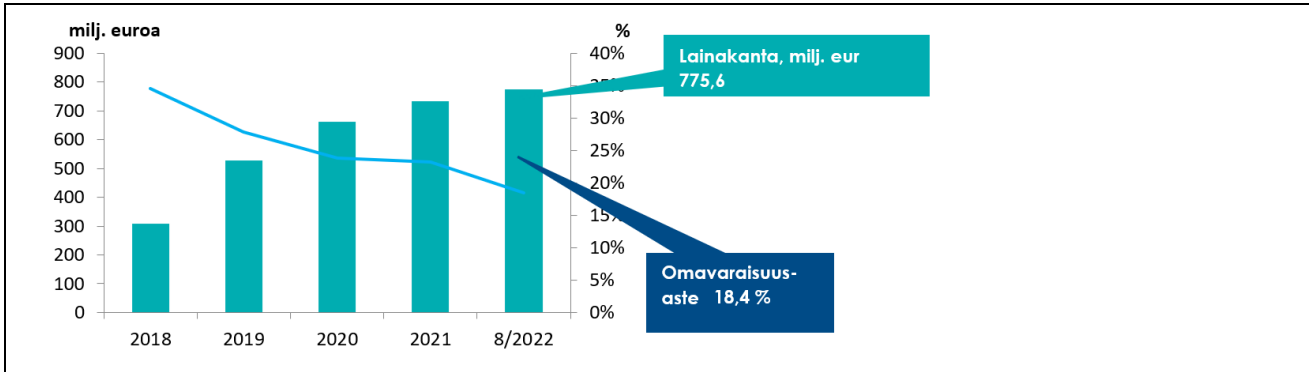
Uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan nostettavaksi vuoden 2022 aikana enintään 190 milj. euroa (TA2022 190 milj.). Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 18,2 milj. euroa. Vuoden lopussa kuntayhtymällä on pitkäaikaista lainaa enintään 905,7 milj. euroa (TA2022 905,7 milj.). Ottolainojen keskiporko oli kuukauden lopussa 0,08 %. Vaihtuvakorkoisten lainojen osuus HUSin lainasalkusta oli 22 %, ja niiden keskiporko oli 0,06 %. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 78 % ja niiden keskiporko oli 0,09 %. Kuntayhtymän omavaraisuusasteen tavoitearvo vuoden lopussa on vähintään 20 %.

Antolainat

HUS-kuntayhtymän HUS-Kiinteistöt Oy:lle myöntämien antolainojen saldo 31.8.2022 oli 21,9 milj. euroa. Orton Oy:llä oli pääomalainaa kuntayhtymältä 2,2 milj. euroa ja Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy:llä 1,0 milj. euroa.

7.10.2022

Vastuusitoumukset

HUS-kuntayhtymä ei nostanut uutta pitkäaikaista lainaa raportointijaksolla. Alla olevassa taulukossa on esitelty ottolainat korkotyypeittäin:

OTTOLAINAT KORKOTYYPEITTÄIN			
(koronvaihtosop. huomioitu)	Milj. €	Osuus	Keskikorko
Vaihtuvakorkoiset lainat	156,5	21,6 %	0,06 %
Kiinteäkorkoiset lainat	569,1	78,4 %	0,09 %
	725,6	100,0 %	0,08 %

HUS-kuntayhtymällä oli 31.8.2022 tilanteessa pitkäaikaista lainaa 725,6 milj. euroa, josta 125 milj. euroa NIBiltä ja 600,6 milj. euroa EIB:ltä.

Riskit

Varautumisen ja riskienhallinnan tarkoitus on varmistaa toiminnalliset perusedellytykset, jotta HUS voi toimia tehokkaasti sekä tuottavasti ja toiminnan jatkuvuus voidaan turvata. HUSin on yhteiskunnallisesti turvallisuuskriittisenä toimijana kyettävä varmistamaan toimintansa jatkuvuus kaikissa tilanteissa. Tavoite on, että HUS antaa laadukasta, turvallista ja vaikuttavaa hoitoa potilaille perustehtävänsä ja tavoitteidensa mukaisesti. Varautuminen ja riskienhallinta on määritelty yhtymän keskeisissä toimintaohjeissa. Nämä toiminnot on kytketty yhtymätasolla ja tulosityksiköissä osaksi toiminnan ja talouden suunnittelu-, toteutus- ja seurantaprosesseja. Varautumisesta, riskeistä ja riskienhallinnan tilanteesta raportoidaan talousarviossa, osavuosisikatsauksissa sekä tilinpäätöksessä ja tarvittaessa erilliskatsauksin.

Tarkastelujaksolla riskianalyysit toteutettiin taloushallinnon asettaman vuosikellon mukaisesti HUSin sähköisessä riskienhallintajärjestelmässä (HUS-riskit). Toiminnalliset muutokset ja toimintaympäristön epävarmuustekijät (mm. koronapandemia, geopoliittinen tilanne, yhteiskunnalliset jännitteet) sekä talouden ja tuottavuuden haasteet nousivat

7.10.2022

analyyseissä korostetusti esille. Merkittäviä epävarmuustekijöitä nähtiin sisältyvän sote-uudistukseen, poliittiseen päätöksentekoon ja lainsäädäntöön. Sisäisiä riskejä tunnistettiin erityisesti henkilöstön saatavuuteen, keskeisiin toimintaprosesseihin, hankkeisiin ja investointeihin, tietojärjestelmien toimintaan ja huoltovarmuuteen liittyen.

HUSin riskienhallintatoimi valmisteli strategisen riskitiedon päivitykset tulosalueiden ja yksiköiden tekemien arviointien pohjalta. Riskit, niihin varautumis- ja hallintatoimenpiteet käsiteltiin organisaatiolaajuisesti samalla ennakoiden tulevan talousarviokauden riskejä. Nämä raportoitii erillisinä riskiprofiileina ja hallintatoimet käsiteltiin toimintaohjelmien päivityksissä. Riskiprofiilit ovat julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n 7k nojalla salassa pidettäviä. Riskienhallinnan toimenpiteet tullaan huomioimaan myös tulevilla toimintasuunnitelmissa. Riskienhallintakulttuuria ja -osaamista kehitettiin tarkastelujaksolla muun muassa uudistamalla ohjeistusta sekä valmistelemalla riskienhallinnan verkkokurssit (yleiskoulutus koko henkilöstölle sekä johdon syventävä koulutus).

Ympäristöasioiden hallinta

HUSissa on nelivuotinen ympäristöohjelmakausi vuosille 2021-2024. Lisäksi toimintaa ohjaa Energiatehokkuuden toimintasuunnitelmasta 2017-2025 nostetut vuositavoitteet sekä HUSin vastuullisuusohjelma. HUSin tavoitteena on olla hiilineutraali toimija vuoteen 2030 mennessä. Lähtötilanne määritettiin 2021. HUS laatii vuosittain ympäristötilinpäätöksen ja lisäksi ympäristöasioista raportoidaan varsinaisen tilinpäätöksen osana.

Osana pääkaupunkiseutuyhteistä omistajaohjausta asetettujen tavoitteiden toteutumisanalyysi/-ennuste (erillinen liite Kuntayhtymien OMO tavoitteet). Merkittävät tapahtumat yhteisön toiminnassa raportointijaksolla ja tulevaisuuden näkymät.

HUSissa on valmisteltu alkuvuoden aikana 1.1.2023 voimaan astuvaa organisaatiota. Uusi organisaatio on määritelty siten, että se tukee sote-uudistusta ja hyvää yhteistyötä Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa. HUS-yhtymä perustettiin 28.4.2022 ja sen ensimmäinen HUS-yhtymäkokous pidettiin 7.7.2022. Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa yhteistyössä on valmisteltu TAE 2023 laskentaparametreja ja raamia. Vuoden 2022 painopisteenä on ydintoiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja hallittu siirtymä HUS-kuntayhtymästä HUS-yhtymäksi.

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde 09 310 1641

www.hel.fi